


КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету урбаністики та  
просторового планування

 / А.М. Мамедов /  
19 червня 2020 року

НАВЧАЛЬНА РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«Цивільне право»  
(назва навчальної дисципліни)

шифр	назва спеціальності
081	<i>Право</i>
	назва спеціалізації
	<b>Будівельне та містобудівне право</b>

Розробники

Халабуденко О.А., канд. юрид. наук, доцент



Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права

протокол №12 від 17 червня 2020 року

Завідувач кафедри  (підпис) (Перегуда С.В.) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності (НКМС): "Право"

Протокол №3 від 17 червня 2020 року

Голова НКМС  (підпис) (Халабуденко О.А.) (прізвище та ініціали)

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ**

**БАКАЛАВР**

Кафедра політичних наук і права

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**

Декан факультету урбаністики та  
просторового планування

\_\_\_\_\_ / **А.М. Мамедов** /

19 червня 2020 року

**НАВЧАЛЬНА РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ**

«Цивільне право»

(назва навчальної дисципліни)

шифр	назва спеціальності
081	<i>Право</i>
	назва спеціалізації
	<b>Будівельне та містобудівне право</b>

Розробники

Халабуденко О.А., канд. юрид. наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права

протокол №12 від 17 червня 2020 року

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ ( *Перегуда Є.В.*).

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності (НМКС):

"Право"

Протокол №3 від 17 червня 2020 року

Голова НМКС \_\_\_\_\_

(підпис)

( *Халабуденко О.А.* )

(прізвище та ініціали)

**ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2018-2020 рр.**

шифр	Бакалавр ОПП	Форма навчання: <b>денна</b>										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності (спеціалізації)	Кредитів на сем.	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	Аудиторних										
				Разом	Л	Лр	Пз	КП	КР	РГ	р			
081	Право (Будівельне та містобудівне право)	5,0	150	90	60		30		1			3	3	
081	Право (Будівельне та містобудівне право)	5,0	150	100	66		34		1			3	4	
081	Право (Будівельне та містобудівне право)	3,0	90	44	22		22		1			1	5	

шифр	Бакалавр ОПП	Форма навчання: <b>заочна</b>										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження
	Назва спеціальності (спеціалізації)	Кредитів на сем.	Обсяг годин					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних										
				Разом	Л	Лр	Пз	КП	КР	РГ	р			
081	Право (Будівельне та містобудівне право)	4,0	90	22	6		16		1			3	3	
081	Право (Будівельне та містобудівне право)	6,0	180	30	8		22		1			3	4	
081	Право (Будівельне та містобудівне право)	3,0	90	18	4		14		1			1	5	

### Мета та завдання навчальної дисципліни

Цивільне право визначається як сукупність принципів, регулятивних і охоронних норм права, що регулюють поведінку фізичних та юридичних осіб на основі юридичної рівності у відносинах, що реалізуються в рамках певних юридичних конструкцій. Виходячи з фундаментального поділу права на приватне і публічне, цивільне право є центральною, стрижневою галуззю приватно-правової сфери юридичної дійсності. У правовій системі України цивільне право - одна з основних, провідних галузей права. Цивільне право України ґрунтується на великому нормативно-правовому матеріалі, центральне місце в якому посідає Цивільний кодекс України і прийняті відповідно до нього закони, а також підзаконні нормативні правові акти. Ознайомлення з національним цивільним законодавством відіграє суттєву роль у формуванні наукового світогляду на правові явища та процесі, які мають місце в сучасному суспільному бутті. Це дає змогу краще орієнтуватися в питаннях захисту прав та основоположних свобод людини. Опанування цієї навчальної дисципліни необхідне для набуття широкого професійного світогляду, без якого не може бути повноцінного фахівця у сфері юриспруденції.

Метою викладання навчальної дисципліни «Цивільне право» є надання знань, умінь, навичок, пов'язаних з основними поняттями цивільно-правового регулювання, а саме:

а) науково-юридична: закласти та сформувати у здобувачів вищої освіти знання з галузі цивільного права, її норм та інститутів, а також дати чітке уявлення щодо їх органічних зв'язків з окремими галузями права та інститутами;

б) загальноосвітня: вивчення цивільно-правової доктрини як системи знань, ідей, теорій, які об'єднують Україну з глобальним і регіональним європейським простором;

в) виховна: сприяти формуванню правової культури майбутнього юриста.

Основні завдання вивчення дисципліни «Цивільне право»:

- набуті здобувачами вищої освіти знань, умінь і навичок (компетенцій);

- ефективно реалізовувати набуті теоретичні знання на практиці;

- детальне вивчення положень доктрини цивільного права і норм цивільного

законодавства;

- досягнення такого кваліфікаційного рівня підготовки випускника, при якому він повинен оволодіти основними загальнокультурними та професійними компетенціями.

### Компетенції студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Код	Зміст	Результати навчання
ЗК1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ПРН2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.
ЗК2.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
ЗК3.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ПРН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
ЗК 7.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ПРН5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.
ЗК 9.	Здатність працювати в команді.	ПРН6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.
ЗК 11.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ПРН7. Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно формувати матеріали за визначеними

СК1	Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.	джерелами. ПРН8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного і всебічного встановлення певних обставин.
СК2	Знання і розуміння ретроспективи формування правових і державних інститутів.	ПРН9. Самостійно визначати ті обставини, у зв'язку яких потрібна допомога і діяти відповідно до рекомендацій.
СК7	Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів цивільного права.	ПРН10. Вільно спілкуватися державною мовою як усно так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.
СК8	Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.	ПРН12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло. ПРН19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.	ПРН21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.	ДПРН1. Знати механізм нормативної санкційності відносно правопорушень будівельного законодавства та нормативів містопланування.
ДСК1	Розуміння системності правового регулювання будівельної та містобудівної діяльності.	ДПРН2. Знати правові механізми реалізації владних рішень органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері містопланування та містобудування.
ДСК2	Здатність здійснювати аналіз, тлумачення та застосування норм національного та міжнародного законодавства та судової практики в сфері регулювання будівельної та містобудівної діяльності.	ДПРН4. Вміти супроводжувати договірну діяльність проектних та будівельних організацій в процесі формування і укладання підрядних договорів та договорів інвестування будівництва корпоративними та приватними інвесторами.
ДСК3	Здатність усвідомлювати зобов'язальний характер правового середовища щодо обов'язковості дотримання і виконання норм і приписів у сфері будівництва, містопланування та містобудування.	ДПРН5. Вміти забезпечувати претензійно-позовну діяльність будівельних і девелоперських суб'єктів господарювання.
ДСК4	Здатність розуміння потреби підтримання правопорядку у будівельній і містобудівній сфері з урахуванням підвищеної техногенної безпеки об'єктів будівництва.	

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- поняття, предмет, метод та систему цивільного права;
- загальні закономірності виникнення, розвитку, функціонування інститутів цивільного права;

- зміст елементів цивілістичного категоріального апарату і демонструвати навички з застосування правових конструкцій з точки зору їх змісту та практичної значимості у сфері професійної юридичної діяльності;
- про досвід ціннісного ставлення до практичного застосування актів цивільного законодавства;
- принципи тлумачення положень актів цивільного законодавства з метою кваліфікації юридичних фактів, аналізувати їх значення;
- робити юридичні висновки й надавати консультації в сфері застосування норм цивільного законодавства;
- аргументувати вибір обраного шляху розв'язання завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати;

**вміти:**

- аргументовано мислити, спираючись на набуті теоретичні знання, виокремлювати та аналізувати коло відносин, які регулюються нормами цивільного права;
- визначати зміст елементів цивілістичного категоріального апарату і демонструвати навички з застосування правових конструкцій з точки зору їх змісту та практичної значимості у сфері професійної юридичної діяльності;
- застосовувати базові теоретико-правові підходи, на основі яких здійснюється тлумачення норм і застосування засад цивільного законодавства;
- працювати самостійно та в команді, вміти застосовувати коректні прийоми міжособистісної комунікації, брати на себе роль відповідального ініціативного лідера, мотивувати та керувати роботою інших для досягнення поставленої мети;
- самостійно готувати наукові тексти та доповіді за умов дотримання норм професійної етики і доброчесності з публічною апробацією результатів досліджень;
- самостійно застосовувати відповідні положення актів чинного законодавства та матеріали судової практики при розв'язанні ситуаційних завдань в межах запропонованої конкретної практичної ситуації;
- складати проекти відповідних юридичних документів, спираючись на здобуті знання, вміння та навички, вміти формулювати та визначати правову позицію;
- вміти вільно викладати думки, використовуючи грамотну за змістом та викладенням юридичну лексику;
- оволодіти інтелектуальними навичками науково-дослідної роботи та здійснювати наукові дослідження з актуальних питань цивілістики в частині загальних положень цивільного права, формулювати новизну таких досліджень, публікувати їх результати в наукових фахових виданнях, керуючись при цьому нормами наукової етики й академічної доброчесності;
- усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя, підвищення рівня власної професійної кваліфікації та конкурентоздатності.

**Керівник курсу:**

Халабуденко Олег Анатолійович

Науковий ступінь: кандидат юридичних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри політичних наук і права

Ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА

Профіль на сайті КНУБА: [http://www.knuba.edu.ua/?page\\_id=47977](http://www.knuba.edu.ua/?page_id=47977)

Контакти: (050)986-13-69;

E-mail: [khalabudenko.oa@knuba.edu.ua](mailto:khalabudenko.oa@knuba.edu.ua); [geloх717@gmail.com](mailto:geloх717@gmail.com)

**МЕТОДИ НАВЧАННЯ**

Вивчення курсу «Цивільне право» здійснюється у формі лекцій, практичних занять, самостійної роботи студентів над першоджерелами та навчально-методичною літературою, написання індивідуальних завдань (курскових робіт), модульного контролю, складання іспиту.

Лекція як провідна організаційна форма навчального процесу вводить в предметне поле цивільного права, знайомить з найбільш важливими проблемами сучасної юридичної науки (світової та вітчизняної), забезпечує системність знань. Наявність конспекту лекцій допоможе студентам здобути цілісні знання з опорою на новітні досягнення світової та вітчизняної юридичної науки. Викладач постійно оновлює, доопрацьовує, систематизує лекційний матеріал, подає його в навчально-орієнтованій інтерпретації. Програма розрахована на 146 годин лекційних занять.

Практичне заняття – колективна форма аудиторних занять, активний метод перевірки знань, якому передують лекція і самостійне опрацювання студентами цивільного законодавства України, практики його застосування, посібників, підручників, поточних публікацій в друкованих та електронних ЗМІ, власного конспекту лекцій. Під час семінарів студенти виступають з підготовленими доповідями, беруть участь в обговоренні інших доповідей (дискусії), формують запитання, виступають з рецензіями, висловлюють власні оцінки, погляди, демонструють вміння та навички правового аналізу правових процесів та явищ.

Плани семінарських занять для студентів денної форми навчання спеціальності 081 «Право» охоплюють 41 тему з курсу «Цивільне право» і розраховані на 86 годин практичних занять. Кожна тема містить окремі питання, висвітлення яких розкриває цивільно-правову проблему в цілому. Плани семінарів не дублюють лекційного курсу, а розширюють, конкретизують і доповнюють його.

Для підготовки кожної теми семінарів студентам пропонується список рекомендованої літератури, опрацювання якої дозволить ґрунтовно опанувати відповідну проблематику. Рекомендованою літературою можна скористатися на Освітньому сайті КНУБА, в читальному залі бібліотеки КНУБА, в навчально-методичному кабінеті кафедри політичних наук і права (ауд. 432). Крім того, бібліотека та навчально-методичний кабінет володіють розгалуженими фондами періодичних видань, ознайомлення з якими допоможе студентам актуалізувати отримані юридичні знання, зокрема вникнути в цивільно-правовий вимір.

Під час роботи на семінарі студенти повинні продемонструвати свої знання вільно оперуючи засвоєним понятійно-категоріальним апаратом з цивільного права.

Високу оцінку студент отримує тоді, коли системно логічно висвітлює навчальну проблему своїми словами, користуючись власним конспектом та відповідними записами.

Перші доповіді з питань семінару варто розраховувати на 10-15 хв., як правило, з трибуни перед аудиторією. Подальше обговорення доповіді включає такі форми участі в семінарі: доповнення, запитання, зауваження, побажання, розгорнута оцінка. Регламент участі в обговоренні доповіді – до 5 хв.

Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево в ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА. Якщо заняття з дисципліни проводить інший викладач, графік консультаційних занять доводиться ним до студентів на початку вивчення дисципліни.

## **ЗМІСТ КУРСУ**

### **МОДУЛЬ 1.**

#### **ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО – ГАЛУЗЬ ПРИВАТНОГО ПРАВА ТА ЙОГО ДЖЕРЕЛА**

##### **Змістовний модуль 1.1.**

##### **ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ДОКТРИНА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА**

##### **Лекція 1.**

## **Цивільне право – галузь приватного права, предмет цивільного права**

Поділ права на приватне та публічне. Поняття цивільного права як приватного права. Предмет та метод цивільного права. Цивільні права, інші цивільно-правові прерогативи, обов'язки, цивільні правовідносини. Функції цивільного права. Принципи цивільного права. Система цивільного права. Наука цивільного права і цивільне право як навчальна дисципліна. Поняття, предмет та методи цивільного права як науки. Цивільне право як навчальна дисципліна.

### **Лекція 2.**

#### **Загальна характеристика зарубіжних систем приватного права**

Доктрина цивільного права. Основні цивільно-правові системи світу, романо-германська (континентальна), англо-американська правові сім'ї. Інші цивільно-правові системи світу. Європейські родини приватного права. Місце цивільного права України серед світових систем цивільного права. Європейські родини приватного права: романська, центральноєвропейська, англосаксонська, східноєвропейська. Основні інститути цивільного права зарубіжних країн.

### **Змістовний модуль 1.2.**

#### **ЗАСАДИ ТА ДЖЕРЕЛА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА**

### **Лекція 3.**

#### **Загальні засади цивільного права та цивільного законодавства**

Неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини; неприпустимість позбавлення права власності, крім випадків, встановлених Конституцією України та законом. Свобода договору. Свобода підприємницької діяльності, яка не заборонена законом. Судовий захист цивільного права та інтересу. Справедливість, добросовісність та розумність.

### **Лекція 4.**

#### **Джерела цивільного права**

Цивільно-правові норми: поняття, види. Оцінювальні поняття в цивільному праві. Поняття та види джерел цивільного права. Поняття та види актів цивільного законодавства. Конституція України як основа цивільного законодавства. Цивільний кодекс України як основний акт цивільного законодавства. Закони України як акти цивільного законодавства України. Регулювання цивільних відносин актами Президента України. Постанови Кабінету Міністрів України як акти цивільного законодавства. Особливості актів інших органів державної влади України, органів влади Автономної Республіки Крим, що регулюють цивільні відносини.

Забезпечення верховенства норм Цивільного кодексу України. Цивільно-правовий договір як джерело цивільного права. Міжнародні договори як джерела цивільного права. Звичай як джерела цивільного права. Дія цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб. Аналогія закону та аналогія права. Тлумачення цивільно-правових норм.

#### **ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 1**

1. Поділ права на приватне і публічне. Поняття цивільного права як приватного права.
2. Предмет та метод цивільного права.
3. Цивільні права, інші цивільно-правові прерогативи, обов'язки, цивільні правовідносини.
4. Принципи цивільного права.
5. Система цивільного права.
6. Основні цивільно-правові системи світу, романо-германська (континентальна), англо-американська правові сім'ї. Інші цивільно-правові системи світу.
7. Наука цивільного права і цивільне право як навчальна дисципліна



8. Поняття та види джерел цивільного права.
9. Поняття та види актів цивільного законодавства.
10. Цивільний кодекс України як основний акт цивільного законодавства. Закони України як акти цивільного законодавства України.
11. Регулювання цивільних відносин актами Президента України. Постанови Кабінету Міністрів України як акти цивільного законодавства.
12. Особливості актів інших органів державної влади України, органів влади Автономної Республіки Крим, що регулюють цивільні відносини.
13. Цивільно-правовий договір як джерело цивільного права.
14. Міжнародні договори як джерела цивільного права.
15. Звичаї як джерела цивільного права.
16. Дія цивільного законодавства у часі, просторі та за колом осіб. Аналогія закону та аналогія права.
17. Тлумачення цивільно-правових норм.
18. Поняття загальних засад цивільного права та цивільного законодавства.
19. Неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини;
20. Неприпустимість позбавлення права власності.
21. Свобода договору.
22. Свобода підприємницької діяльності, яка не заборонена законом.
23. Судовий захист цивільного права та інтересу.
24. Справедливість, добросовісність та розумність.

#### **РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:**

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. №30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №40-44. Ст. 356.
3. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - №21-22. - Ст. 135.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенцію ратифіковано законом № 475/97-ВР від 17.07.97) (Зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом № 11 від 11 травня 1994 року, Протоколом № 14 від 13 травня 2004 року) // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004)
5. Постанови Пленуму Верховного Суду в цивільному судочинстві. 3-тї вид., допов. і перероб. Упорядник Вереша Р.В. Київ: Алерта, 2020. 411 с.
6. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. - 5- те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – Т.1. – 832 с.
7. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників Проекту ЦКУ. – К.: Істина, 2004. 928 с.
8. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. [текст] / За заг. ред. Бобрика В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 784 с.
9. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової, Р. А. Майданика. – К.: Юрінком-Інтер, 2017. 976 с.
10. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. – К.: Істина, 2013. – 808 с.
11. Цивільне право України [Текст] : навч. посіб. : у 2 т. / Іванов Ю. Ф., Курилiна О. В., Іванова М. В. - 2-ге вид., допов. і перероб. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. - Т. 1. - 2019. - 340 с.
12. Цивільне право. Практикум: навч. посіб. 2-те вид., перераб. і доп./За ред. Р.А. Майданика (кер. авт. кол.), Н.С.Кунецової, Є.О. Рябокoня. К.: Алерта, 2019. 622 с.

13. Азімов, Ч. Н. Про приватне і публічне право [Текст] / Ч. Н. Азімов // Право України. – 1995. – № 1. – С. 32–34.
14. Беляневич, О. Декілька нотаток про дуалізм права [Текст] / О. Беляневич // Юрид. журн. – 2004. – № 12 (30). – С. 24–26;
15. Бірюков, І. Інтерес і суб'єктивне цивільне право [Текст] / І. Бірюков // Право України. – 2004. – № 8. – С. 18–21.
16. Венедиктова І.В. Охраняемый законом интерес в гражданском праве: монография. – Х.: Точка, 2012. 508 с.
17. Гражданское и торговое право зарубежных государств / Отв. ред. Е. А. Васильев, А. С. Комаров. — 4-е изд., перераб. и доп. — М., 2004. — Т. I. 560с.
18. Гужва А.М. Інтерес у договірних зобов'язаннях за римським правом і сучасним цивільним правом України: автореф. Дис. Канд. юрид. наук. – Харків, 2011. 18 с.
19. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности = Les grands systemes de droit contemporains / Пер. с фр. В. А. Туманова. — М.: Международные отношения, 1998. — 400 с.
20. Довгерт А. С. Джерела цивільного права України: види та співвідношення / А. С. Довгерт // Приватне право і підприємництво. - 2015. - Вип. 14. - С. 12-17.
21. Довгерт А. С., Захватаєв В. М. Цивільний кодекс Франції (Code Civil des Français), Кодекс Наполеона (Code Napoléon) // Юридична енциклопедія: В 6-ти тт. — Т. 6: Т — Я. — К., 2004. — 768 с. — С. 369 – 371.
22. Довгерт А.С. Методолгічне значення наднаціонального цивільного права/Право. – 2009. № 8. С. 15-19.
23. Довгерт, А. С. Система приватного права та структура проекту нового цивільного кодексу України [Текст] / А. С. Довгерт // Кодифікація приватного (цивільного) права ; за ред. А. С. Довгерта. – К., 2000.
24. Жалинский А. Э., Рерихт А. А. Введение в немецкое право. — М., 2001. — 767 с.
25. Леже Раймон. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход: Монография. — М.: Волтерс Клувер, 2009. — 584 с.
26. Мадісон, В. Природа приватного права (до визначення предмета філософії приватного права) [Текст] / В. Мадісон // Приват. право і підприємництво. – 1999. – Вип. 1. – С. 25–30.
27. Майданик Р.А. Вчення про юридичну методолгію в контексті приватного права України/Право України. 2009. № 1. С.59-67.
28. Майданик Р.А. Розвиток приватного права України: монографія. К.: Алерта, 2016. 226 с.
29. Майданик, Р. Співвідношення галузей публічного і приватного права [Текст] / Р. Майданик // Юрид. вісн. України. – 2010. – № 13, 14.
30. Мамутов, В. До питання про поняття приватного права [Текст] / В. Мамутов // Вісн. Акад. прав. наук України. – 1999. – № 2. – С. 58–61;
31. Підпригора, О. А. Розмежування і взаємодія публічного і приватного права як методолгічна проблема вітчизняного правознавства [Текст] / О. А. Підпригора // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2002. – № 4. – С. 77–86.
32. Покровский, И. А. Основные проблемы гражданского права [Текст] / И. А. Покровский. – М. : Статут, 1998. – С. 39–40.
33. Пушкин, А. А. Некоторые вопросы теории права и государства [Текст] / А. А. Пушкин // Избр. тр. – Харьков : Эспада, 2007. – С. 21–23.
34. Рабінович, П. М. Приватне й публічне право у природному праві та українському законодавстві [Текст] / П. М. Рабінович // Юрид. Україна. – 2004. – № 6. – С. 26–35.
35. Сивий, Р. Б. Приватне (цивільне) право в системі права України [Текст] : монографія / Р. Б. Сивий. – К. : КВІЦ, 2006. 214 с.
36. Сібільов, М. Загальна характеристика сфери приватного права [Текст] / М. Сібільов // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2001. – № 2. – С. 123–134.

37. Спасибо-Фатеева, І. В. Приватне і публічне право: протистояння та методи його подолання [Текст] / І. В. Спасибо-Фатеева // Методологія приватного права : зб. наук. пр. ; редкол.: О. Д. Крупчан (голова) та ін. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – С. 24–34.
38. Сравнительное частное право: в 2-х т. Т. I. Основы. Т. II. Договор. Неосновательное обогащение. Деликт / Кетц Х., Цвайгерт К. - М.: Междунар. отношения, 2010. - 728 с.
39. Французский гражданский кодекс / Науч. ред.: Д.Г. Лавров; Пер. с франц.: А.А. Жукова, Г.А. Пашковская. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. – 1101 с.
40. Французский гражданский кодекс. Учебно-практический комментарий - М.: Проспект, 2008. - 752 с.
41. Халабуденко О.А. О нормах права вообще и нормах гражданского права в частности: некоторые методологические замечания// Держава і право: Збірник наукових праць. Серія Юридичні науки. Випуск 74 /Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К.: Вид-во «Юридична думка», 2016. – 470 с. С. 227-246.
42. Шимон С. І. Теорія майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин : монографія / С. І. Шимон. — К.: Юрінком Інтер, 2014 р. — 664 с.

## **МОДУЛЬ 2. ОСОБИ, ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ І ПІДСТАВИ ЇХ ПРИДБАННЯ**

### **Змістовний модуль 2.1. УЧАСНИКИ ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИН**

#### **Лекція 5.**

#### **Фізична особа як суб'єкт цивільних правовідносин**

Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність фізичної особи. Виникнення і припинення цивільної правоздатності фізичної особи. Обсяг цивільної правоздатності фізичної особи.

Нікчемність правочинів та недійсність актів, що обмежують можливість фізичної особи мати не заборонені законом цивільні права та обов'язки. Співвідношення цивільної правоздатності та суб'єктивного цивільного права. Цивільна дієздатність фізичної особи та її обсяг. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи. Визнання фізичної особи недієздатною. Опіка та піклування.

Ім'я фізичної особи. Місце проживання фізичної особи та його цивільно-правове значення. Підстави, порядок та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою.

Акти цивільного стану.

Фізична особа – підприємець. Принципи та умови здійснення підприємницької діяльності фізичною особою. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи-підприємця.

Управління майном, що використовується для підприємницької діяльності органом опіки та піклування. Банкрутство фізичної особи.

#### **Лекція 6.**

#### **Юридична особа як суб'єкт цивільних правовідносин**

Поняття юридичної особи приватного права та її ознаки. Класифікація юридичних осіб.

Створення юридичної особи. Установчі документи юридичних осіб. Державна реєстрація юридичних осіб. Індивідуалізація юридичної особи. Місцезнаходження юридичної особи. Найменування юридичної особи. Комерційне (фірмове) найменування підприємницьких товариств. Використання юридичними особами торговельних марок та

географічних зазначень товарів (продукції), послуг, робіт, які вони випускають, надають, виконують.

Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність юридичних осіб.

Органи юридичної особи та їх види.

Організаційно-правові форми юридичних осіб. Товариства та установи. Підприємницькі товариства. Господарське товариство та його види. Створення господарських товариств однією особою. Виробничий кооператив. Непідприємницькі товариства та їх види. Правовий статус установ. Філії та представництва юридичної особи.

Припинення юридичних осіб. Припинення юридичної особи у формі правонаступництва (злиття, приєднання, поділ та перетворення). Припинення юридичної особи у формі ліквідації. Добровільний порядок ліквідації юридичної особи. Припинення юридичної особи у формі ліквідації через процедуру банкрутства. Виділ юридичної особи.

### **Лекція 7.**

#### **Держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади як учасники цивільних відносин**

Правові форми участі держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних відносинах. Органи та представники, через яких діють у цивільних відносинах держава, Автономна Республіка Крим та територіальні громади. Відповідальність за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим та територіальних громад.

### **Змістовний модуль 2.2.**

#### **ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ СУБ'ЄКТИВНИХ ПРАВ І ОBOB'ЯЗКІВ ТА ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ**

### **Лекція 8.**

#### **Підстави виникнення суб'єктивних прав і обов'язків. Правочини.**

Підстави виникнення суб'єктивних прав. Поняття правочину та його ознаки. Види правочинів. Умови дійсності правочинів. Законність змісту правочину. Здатність осіб до вчинення правочину. Форма вчинення правочину, її види. Захист прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей при вчиненні правочину їх батьками (усиновлювачами). Презумпція правомірності правочину. Державна реєстрація правочину та її значення. Місце вчинення правочину. Тлумачення змісту правочину. Відмова від правочину. Поняття та види недійсних правочинів. Правові наслідки недійсності правочину. Реституція. Момент, з якого правочин вважається недійсним. Правові наслідки недійсності окремих частин правочину.

### **Лекція 9.**

#### **Об'єкти цивільних прав**

Майно. Поняття та види об'єктів цивільних прав. Матеріальні та нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав. Речі та їх класифікація. Складові частини речі та складна річ. Головна річ та її приналежність. Продукція, плоди та доходи. Майно. Підприємство (єдиний майновий комплекс). Гроші. Валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин. Цінні папери та їх ознаки. Групи та види цінних паперів. Оборотоzдатність цінних паперів. Цінні папери на пред'явника, іменні та ордерні цінні папери. Порядок передачі прав за цінними паперами. Документарні та бездокументарні цінні папери.

Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин. Нематеріальні блага: результати інтелектуальної, творчої діяльності людини, інформація. Особисті немайнові блага фізичної особи.

#### **ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 2.**

1. Поняття фізичної особи.
2. Цивільна правоздатність фізичної особи.

3. Співвідношення цивільної правоздатності та суб'єктивного цивільного права.
4. Виникнення і припинення цивільної правоздатності фізичної особи.
5. Обсяг цивільної правоздатності фізичної особи.
6. Цивільна дієздатність фізичної особи та її обсяг.
7. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи.
8. Визнання фізичної особи недієздатною.
9. Опіка та піклування.
10. Місце проживання фізичної особи та його цивільно-правове значення. Підстави, порядок та правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою.
11. Акти цивільного стану.
12. Фізична особа – підприємець.
13. Принципи та умови здійснення підприємницької діяльності фізичною особою.
14. Цивільно-правова відповідальність фізичної особи-підприємця.
15. Банкрутство фізичної особи.
16. Поняття юридичної особи приватного права та її ознаки.
17. Створення юридичної особи. Установчі документи юридичних осіб. Державна реєстрація юридичних осіб.
18. Індивідуалізація юридичної особи. Місцезнаходження юридичної особи. Найменування юридичної особи. Комерційне (фірмове) найменування підприємницьких товариств.
19. Використання юридичними особами торговельних марок та географічних зазначень товарів (продукції), послуг, робіт, які вони випускають, надають, виконують.
20. Цивільна правоздатність та цивільна дієздатність юридичних осіб.
21. Органи юридичної особи та їх види.
22. Класифікація юридичних осіб.
23. Підприємницькі товариства.
24. Правовий статус установ.
25. Філії та представництва юридичної особи.
26. Припинення юридичних осіб. Припинення юридичної особи у формі правонаступництва (злиття, приєднання, поділ та перетворення).
27. Припинення юридичної особи у формі ліквідації.
28. Добровільний порядок ліквідації юридичної особи.
29. Припинення юридичної особи у формі ліквідації через процедуру банкрутства.
30. Юридичні особи публічного права.
31. Правові форми участі держави, Автономної Республіки Крим, територіальних громад у цивільних відносинах.
32. Органи та представники, через яких діють у цивільних відносинах держава, Автономна Республіка Крим та територіальні громади.
33. Відповідальність за зобов'язаннями держави, Автономної Республіки Крим та територіальних громад.
34. Поняття та види об'єктів цивільних прав. Матеріальні та нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав.
35. Майно. Підприємство (єдиний майновий комплекс).
36. Речі та їх класифікація.
37. Складові частини речі та складна річ.
38. Головна річ та її приналежність.
39. Продукція, плоди та доходи.
40. Гроші. Валютні цінності як об'єкти цивільних правовідносин.

41. Цінні папери та їх ознаки.
42. Групи та види цінних паперів.
43. Оборотоздатність цінних паперів.
44. Цінні папери на пред'явника, іменні та ордерні цінні папери.
45. Порядок передачі прав за цінними паперами.
46. Документарні та бездокументарні цінні папери.
47. Дії та послуги як об'єкти цивільних правовідносин.
48. Нематеріальні блага: результати інтелектуальної, творчої діяльності людини, інформація.
49. Особисті немайнові блага фізичної особи.
50. Підстави виникнення суб'єктивних прав.
51. Поняття правочину та його ознаки. Види правочинів.
52. Умови дійсності правочинів. Законність змісту правочину.
53. Здатність осіб до вчинення правочину.
54. Форма вчинення правочину, її види.
55. Державна реєстрація правочину та її значення.
56. Місце вчинення правочину.
57. Захист прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей при вчиненні правочину їх батьками (усиновлювачами).
58. Тлумачення змісту правочину.
59. Відмова від правочину.
60. Поняття та види недійсних правочинів.
61. Правові наслідки недійсності правочину.
62. Момент, з якого правочин вважається недійсним.
63. Правові наслідки недійсності окремих частин правочину.
64. Реституція.

#### **РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:**

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №40-44. Ст. 356.
2. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 38, ст.509.
3. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1576-XII //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 49, ст.682
4. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 року № 514-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2008, № 50-51, ст.384
5. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 13, ст.69
6. Про кооперацію: Закон України від 10 липня 2003 року № 1087-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 5, ст.35
7. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10 квітня 1992 року № 2265-XII //Відомості Верховної Ради України (ВВР) 1992, № 30, ст.414
8. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 року № 987-XII Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, № 25, ст.283
9. Про фермерське господарство: Закон України від 19 червня 2003 року № 973-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 45, ст.363
10. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 року № 4572-VI //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 1, ст.1
11. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2365-III//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 23, ст.118
12. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року №

- 5076-VI// Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 27, ст.282.
13. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3480-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 31, ст. 268.
  14. Про захист тварин від жорстокого поводження: Закон України від 21 лютого 2006 року  
№ 3447-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 27, ст.230
  15. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року № 3425-XII //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 39, ст.383
  16. Постанови Пленуму Верховного Суду в цивільному судочинстві. 3-тї вид., допов. і перероб. Упорядник Вереша Р.В. Київ: Алерта, 2020. 411 с.
  17. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. - 5- те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцової, В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – Т.1. – 832 с.
  18. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників Проекту ЦКУ. – К.: Істина, 2004. 928 с.
  19. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. [текст] / За заг. ред. Бобрика В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 784 с.
  20. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової, Р. А. Майданика. – К.: Юрінком-Інтер, 2017. 976 с.
  21. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. – К.: Істина, 2013. – 808 с.
  22. Цивільне право України [Текст] : навч. посіб : у 2 т. / Іванов Ю. Ф., Курилїна О. В., Іванова М. В. - 2-ге вид., допов. і перероб. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. - Т. 1. - 2019. - 340 с.
  23. Цивільне право. Практикум: навч. посіб. 2-те вид., перераб. і доп./За ред. Р.А. Майданика (кер. авт. кол.), Н.С.Кузнєцової, Є.О. Рябокoня. К.: Алерта, 2019. 622 с.
  24. Агеев А. Б. Создание современной системы корпоративного управления в акционерных обществах : вопросы теории и практики / А. Б. Агеев. – М. : Волтерс Клувер, 2010. – 288 с.
  25. Борисова В. До проблеми корпоративних прав учасників підприємницьких товариств / В. Борисова, С. Казанцев // Вісник Академії правових наук України. – 2007. - № 4. – С. 133-140.
  26. Борисова В. И. Корпорация – организационно-правовая форма корпоративных отношений // Альманах цивилистики : Сб. статей. Вып. 1 / Под ред. Р. А. Майданика. – К. : Всеукраинская ассоциация издателей "Правова єдність", 2008. – С. 249–269.
  27. Борисова В. И. Корпорация – организационно-правовая форма корпоративных отношений // Альманах цивилистики : Сб. статей. Вып. 1 / Под ред. Р. А. Майданика. – К. : Всеукраинская ассоциация издателей "Правова єдність", 2008. – С. 249–269.
  28. Бровченко Т. І. Установчі документи юридичних осіб за законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Т. І. Бровченко. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Х., 2015. – 230
  29. Бровченко Т. І. Установчі документи юридичних осіб за законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Т. І. Бровченко. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Х., 2015. – 230
  30. Вінник О. М. Господарські товариства і виробничі кооперативи : правове становище. – К. : Товариство "Знання" КОО, 1998. – 309 с.
  31. Вінник О. М. Публічні та приватні інтереси в господарських товариствах: проблеми правового забезпечення : монографія / О. М. Вінник. – К. : Атіка, 2003. – 352 с.
  32. Вінник О. М. Господарські товариства і виробничі кооперативи : правове становище. – К. : Товариство "Знання" КОО, 1998. – 309 с.

33. Жорнокуй В. Г. Немайнові права учасників господарських товариств : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Харківський національний університет внутрішніх справ, 2012. – 196 с.
34. Жорнокуй Ю. М. Проблемні питання визначення поняття «корпорація» та її ознак // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 8. – С. 28–32.
35. Жорнокуй Ю..Проблемні питання визначення поняття «корпорація» та її ознаки // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 8. – С. 28–32.
36. Козлова Н.В.Понятие и сущность юридического лица. Очерк истории и теории. М.: Статут. 2003. 320 с.
37. Корпоративне право України : підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва [та ін.] ; за заг. ред. В. В. Луця. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 384 с.
38. Корпоративне управління : монографія/ І. Спасибо-Фатєєва, О. Кібенко, В. Борисова; За ред. проф. І. Спасибо-Фатєєвої. – Х.: Право, 2007. – 500 с.
39. Корпоративне право України : підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва [та ін.] ; за заг. ред. В. В. Луця. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 384 с.
40. Корпоративне право України : підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва [та ін.] ; за заг. ред. В. В. Луця. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 384 с.
41. Корпоративное право: Актуальные проблемы теории и практики / под. общ. ред. В. А. Белова. – М. : Издательство Юрайт, 2009. – 678 с.
42. Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. – К.: Істина, 2005. – 720 с.
43. Лапач В. А.. Система объектов гражданских прав: Теория и судебная практика. — СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс». 2002 — 544 с.
44. Романюк Я. М. Державна реєстрація правочинів: її суть та правове значення / Я. М. Романюк // Вісник Верховного Суду України. - 2010. - № 5. - С. 40-46.
45. Романюк Я. М. Умови та порядок визнання нікчемних правочинів дійсними / Я. М. Романюк // Вісник Верховного Суду України. - 2010. - № 2. - С. 35-40.
46. Романюк, Я. М. Момент вчинення правочину та його правове значення [Текст] / Я. М. Романюк // Вісник Верховного Суду України. — 2009. — № 8. — С. 36-40.
47. Симонян Ю. Ю. Корпоративні відносини у командитних товариствах (цивільно-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / ОНЮА, 2010. – 20 с.
48. Спасибо-Фатєєва І. В. Правова природа корпоративних правовідносин в акціонерних товариствах / І. В. Спасибо-Фатєєва // Вісник Академії правових наук України. – 1998. - № 3. – С. 58–66.
49. Спасибо-Фатєєва І. В. Правова природа корпоративних правовідносин в акціонерних товариствах / І. В. Спасибо-Фатєєва // Вісник Академії правових наук України. – 1998. - № 3. – С. 58–66.
50. Спасибо-Фатєєва І. В. Про питання юридичної сутності управління в сучасних умовах // Проблеми законності. – 2002. – № 53. – С.
51. Халабуденко О.А. Конструкції майна, відокремленого з певною правовою метою//Шерешевські читання. Оновлення цивільного кодексу України: концептуальні засади : матер. Всеукр. наук.-практ. конфер. 11 грудня 2020 р. / за заг. ред. д.ю.н., проф. Є.О. Харитонова. Одеса : Фенікс, 2020. 232 с.
52. Харьковская цивилистическая школа: объекты гражданских прав: монография / под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков: Право, 2015. 720 с.
53. Шелест М. В. Держава як юридична особа публічного права: стан проблеми / М. В. Шелест // Форум права. - 2009. - № 3. - С. 677-685.



54. Щербина, В. С. Суб'єкти господарського права : монографія / В. С. Щербина. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 264 с.
55. Шимон С. І. Теорія майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин: монографія / С. І. Шимон. — К.: Юрінком Інтер, 2014 р. — 664 с.
56. Яроцький В. Л. Цінні папери в механізмі правового регулювання майнових відносин (основи інструментальної концепції): Монографія. – Х.: Право, 2006. – 544 с.

### **МОДУЛЬ 3. ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТ СУБ'ЄКТИВНИХ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ**

#### **Змістовний модуль 3.1. ЗДІЙСНЕННЯ СУБ'ЄКТИВНИХ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ**

##### **Лекція 10.**

##### **Здійснення суб'єктивних цивільних прав і виконання цивільних обов'язків.**

Поняття здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків. Межі здійснення цивільних прав. Зловживання правом. Виконання цивільних обов'язків.

##### **Лекція 11.**

##### **Представництво**

Поняття та види представництва. Значення інституту представництва. Підстави виникнення представництва та його види. Представництво за законом. Представництво на підставі акту органу юридичної особи. Договірне представництво. Представництво за довіреністю. Комерційне представництво. Передоручення. Повноваження представника. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень. Поняття і види довіреності. Форма та строк довіреності. Довіреність юридичної особи. Припинення представництва за довіреністю. Скасування довіреності. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю.

#### **Змістовний модуль 3.2. ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ**

##### **Лекція 12.**

##### **Поняття та форми захисту цивільних прав**

Право на захист цивільних прав та інтересів. форми і способи захисту суб'єктивних прав і охоронюваних законом інтересів. Захист цивільних прав та інтересів судом. Захист цивільних прав та інтересів Президентом України, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування. Захист цивільних прав нотаріусом. Самозахист суб'єктивних цивільних прав та інтересів. Визнання незаконним правового акта органу державної влади, органу влади автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування.

##### **Лекція 13.**

##### **Цивільно-правова відповідальність**

Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності. Види та форми цивільно-правової відповідальності. Підстави та умови цивільно-правової відповідальності. Цивільно-правова відповідальність незалежно від наявності вини. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

##### **Лекція 14.**

##### **Строки та терміни у цивільному праві**

Поняття та визначення строку та терміну. Види цивільно-правових строків та термінів. Строки здійснення та строки захисту цивільних прав. Позовна давність. Початок перебігу та закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку. Поняття,

значення і види дії позовної давності. Зміна тривалості позовної давності. Обчислення позовної давності. Початок перебігу, зупинення і переривання позовної давності.

Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду. Застосування позовної давності до додаткових вимог. Наслідки спливу позовної давності. Поновлення позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

### **ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 3.**

1. Поняття здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків.
2. Межі здійснення цивільних прав.
3. Зловживання правом.
4. Виконання цивільних обов'язків.
5. Поняття та види представництва.
6. Підстави виникнення представництва та його види.
7. Представництво за законом.
8. Представництво на підставі акту органу юридичної особи.
9. Договірне представництво.
10. Комерційне представництво.
11. Передоручення.
12. Повноваження представника.
13. Вчинення правочинів з перевищенням повноважень.
14. Поняття і види довіреності.
15. Форма та строк довіреності.
16. Довіреність юридичної особи.
17. Припинення представництва за довіреністю.
18. Скасування довіреності.
19. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю.
20. Право на захист цивільних прав та інтересів. форми і способи захисту суб'єктивних прав і охоронюваних законом інтересів.
21. Захист цивільних прав та інтересів судом. Позов.
22. Адміністративний захист цивільних прав. Захист цивільних прав та інтересів Президентом України, органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування. Захист цивільних прав нотаріусом.
23. Визнання незаконним правового акта органу державної влади, органу влади автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування.
24. Самозахист суб'єктивних цивільних прав та інтересів.
25. Поняття, ознаки та функції цивільно-правової відповідальності.
26. Види та форми цивільно-правової відповідальності.
27. Підстави та умови цивільно-правової відповідальності.
28. Цивільно-правова відповідальність незалежно від наявності вини.
29. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.
30. Поняття та визначення строку та терміну.
31. Види цивільно-правових строків та термінів.
32. Початок перебігу та закінчення строку.
33. Порядок вчинення дій в останній день строку.
34. Поняття, значення і види дії позовної давності. Зміна тривалості позовної давності. Обчислення позовної давності. Початок перебігу, зупинення і переривання позовної давності.
35. Перебіг позовної давності у разі залишення позову без розгляду. Застосування позовної давності до додаткових вимог.
36. Наслідки спливу позовної давності.
37. Поновлення позовної давності.

38. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

#### РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. №30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №40-44. Ст. 356.
3. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - №21-22. - Ст. 135.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенцію ратифіковано законом № 475/97-ВР від 17.07.97) (Зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом № 11 від 11 травня 1994 року, Протоколом № 14 від 13 травня 2004 року) // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004)
5. Постанови Пленуму Верховного Суду в цивільному судочинстві. 3-ті вид., допов. і перероб. Упорядник Вереша Р.В. Київ: Алерта, 2020. 411 с.
6. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. - 5- те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – Т.1. – 832 с.
7. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників Проекту ЦКУ. – К.: Істина, 2004. 928 с.
8. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. [текст] / За заг. ред. Бобрика В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 784 с.
9. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової, Р. А. Майданика. – К.: Юрінком-Інтер, 2017. 976 с.
10. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. – К.: Істина, 2013. – 808 с.
11. Цивільне право України [Текст] : навч. посіб. : у 2 т. / Іванов Ю. Ф., Куриліна О. В., Іванова М. В. - 2-ге вид., допов. і перероб. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. - Т. 1. - 2019. - 340 с.
12. Цивільне право. Практикум: навч. посіб. 2-те вид., перераб. і доп./За ред. Р.А. Майданика (кер. авт. кол.), Н.С.Кузнецової, Є.О. Рябокonia. К.: Алерта, 2019. 622 с.
13. Азімов Ч. Здійснення самозахисту в цивільному праві. Вісн. Акад. прав. наук України. 2001. № 2 (25). С. 135–141.
14. Баранов В.М. Гражданская самозащита в правозащитной системе государства. Социология и право. 2011. № 1(7). С. 86–102. 1
15. Боднар Н.П. Історія становлення та розвитку інституту превентивного захисту цивільних прав. Вісн. госп. судочинства. 2010. № 3. С. 133–139. 14.
16. Відповідальність у приватному праві: монографія/ І. Безклубий, Н. Кузнецова, Р. Майданик та ін; за заг. Ред. І. Безклубого. К.: Грамота, 2014. 416 с.
17. Горностай К. Захист, охорона, гарантії прав і свобод людини і громадянина: співвідношення понять. Держава і право. 2001. Вип. 12. С. 51–55.
18. Гришук В. К. Юридична відповідальність : навч. посіб. / В. К. Гришук; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Л., 2012. - 155 с.
19. Кот О. О. Межі здійснення суб'єктивних цивільних прав / О. О. Кот // Вісник Національної академії правових наук України. - 2016. - № 4. - С. 127-137.
20. Кот О. О. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав: проблеми теорії та судової практики : монографія / О. О. Кот. – Київ : Алерта, 2017. – 492 с.
21. Луць В. В. Строки (терміни) у механізмі правового регулювання цивільних відносин / В. В. Луць // Приватне право і підприємництво. - 2019. - Вип. 19. - С. 87-92.

22. Луць В. В. Методологічне значення категорій "строк" і "термін" у цивільному праві України / В. В. Луць // Часопис цивілістики. - 2018. - Вип. 31. - С. 80-88.
23. Майданик, Р. Кваліфікація способів захисту гражданських прав и интересов судом в Украине: теория и практика [Текст] / Р. Майданик // Ежегодник украинского права : сб. науч. тр. / Нац. акад. прав. наук Украины ; [отв. за вып. А. В. Петришин]. – Харьков : [Право], 2012. – № 4. – С. 319-353.
24. Маріц Д. О. Строки та терміни в інформаційних правових відносинах / Д. О. Маріц // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». Т. 20 / голов. ред. М. В. Афанасьєва ; МОН України, НУ «ОЮА». – Одеса : Гельветика, 2017. – С. 86-98.
25. Маріц Д. О. Гарантійні строки (терміни) у договорах роздрібної купівлі-продажу: порядок реалізації та проблеми / Д. О. Маріц // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право. - 2011. - № 2. - С. 106-111.
26. Маріц Д. О. Преклюзивні строки в цивільному праві / Д. О. Маріц // Держава та регіони. Сер. : Право. - 2013. - № 3. - С. 67-71
27. Маріц Д.О. Строки і терміни у договорах про реалізацію майна : Монографія. – К.: ВД «Дакор», 2013.- 204 с.
28. Матвійчук В.О. Самозахист речових прав. Держава і право. 2005. Вип. 28. С. 410–415.
29. Підлубна Т.М. Право на захист цивільних прав та інтересів: монографія. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2010. 128 с. 15.
30. Порощук Т.С. Юридична природа самозахисту в цивільному праві. Пробл. цив. права та цив. процесу на сучасному етапі розвитку законодавства: матер. міжвуз. курсантської (студентської) наук. конф. (Донецьк, 5 квітня 2002 року). Донецьк, 2002. С. 194–197.
31. Романюк В. А. Позовна давність у цивільному праві європейських країн / В. А. Романюк // Альманах міжнародного права. - 2017. - Вип. 18. - С. 129-136.
32. Стецюк Л.Л. До питання законодавчого закріплення самозахисту благ. Університетські наук. записки. 2009. № 1 (29). С. 144–150. 16.
33. Харьковская цивилистическая школа: защита субъективных гражданских прав и интересов [Текст] : монография / Нац. юрид. ун-т им. Ярослава Мудрого ; под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. – Харьков : Право, 2014. 672 с.
34. Яроцький В.Л. Характеристика самозахисту речових прав як різновиду правомірних дій. Форум права. 2013. № 4. С. 466–473.

#### **МОДУЛЬ 4.**

### **ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ**

#### **Лекція 15.**

#### **Загальні положення про особисті немайнові права фізичної особи**

Поняття особистого немайнового права. Види особистих немайнових прав. Зміст особистого немайнового права. Здійснення особистих немайнових прав. Забезпечення здійснення особистих немайнових прав. Обмеження особистих немайнових прав. Захист особистого немайнового права. Поновлення порушеного особистого немайнового права. Спростування недостовірної інформації. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права. Правові наслідки невиконання рішення суду про захист особистого немайнового права. Право фізичної особи, особисте немайнове право якої порушено, на відшкодування шкоди.

#### **Лекція 16.**

#### **Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи**

Право на життя. Право на усунення небезпеки, яка загрожує життю та здоров'ю. Право на охорону здоров'я. Право на медичну допомогу. Право на інформацію про стан свого здоров'я. Право на таємницю про стан здоров'я. Права фізичної особи, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я. Право на свободу.

Фізична особа має право на особисту недоторканність. Право на донорство. Право на сім'ю. Право на опіку або піклування. Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

#### **Лекція 17.**

#### **Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи**

Право на ім'я. Право на зміну імені. Право на використання імені. Право на повагу до гідності та честі. Повага до людини, яка померла. Право на недоторканність ділової репутації. Право на індивідуальність. Право на особисте життя та його таємницю. Право на інформацію. Право на особисті папери. Розпоряджання особистими паперами.

Право на ознайомлення з особистими паперами, які передані до фонду бібліотек або архівів. Право на таємницю кореспонденції.

Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок. Охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах. Право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості.

Право на місце проживання. Право на недоторканність житла. Право на вибір роду занять. Право на свободу пересування. Право на свободу об'єднання. Право на мирні зібрання.

#### **ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 4.**

1. Поняття особистого немайнового права.
2. Види особистих немайнових прав.
3. Зміст особистого немайнового права.
4. Здійснення особистих немайнових прав.
5. Забезпечення здійснення особистих немайнових прав.
6. Обмеження особистих немайнових прав.
7. Захист особистого немайнового права.
8. Поновлення порушеного особистого немайнового права.
9. Спростування недостовірної інформації.
10. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права.
11. Правові наслідки невиконання рішення суду про захист особистого немайнового права.
12. Право фізичної особи, особисте немайнове право якої порушено, на відшкодування шкоди.
13. Право на життя.
14. Право на усунення небезпеки, яка загрожує життю та здоров'ю.
15. Право на охорону здоров'я.
16. Право на медичну допомогу.
17. Право на інформацію про стан свого здоров'я.
18. Право на таємницю про стан здоров'я.
19. Права фізичної особи, яка перебуває на стаціонарному лікуванні у закладі охорони здоров'я.
20. Право на свободу.
21. Фізична особа має право на особисту недоторканність.
22. Право на донорство.
23. Право на сім'ю.
24. Право на опіку або піклування.
25. Право на безпечне для життя
26. Право на ім'я. Право на зміну імені.
27. Право на використання імені.

28. Право на повагу до гідності та честі.
29. Повага до людини, яка померла.
30. Право на недоторканність ділової репутації.
31. Право на індивідуальність
32. Право на особисте життя та його таємницю.
33. Право на інформацію.
34. Право на особисті папери.
35. Розпорядження особистими паперами.
36. Право на ознайомлення з особистими паперами, які передані до фонду бібліотек або архівів.
37. Право на таємницю кореспонденції.
38. Захист інтересів фізичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відеозйомок.
39. Охорона інтересів фізичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах.
40. Право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості.
41. Право на місце проживання.
42. Право на недоторканність житла.
43. Право на вибір роду занять.
44. Право на свободу пересування.
45. Право на свободу об'єднання.
46. Право на мирні зібрання.

#### **РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:**

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. №30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №40-44. Ст. 356.
3. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - №21-22. - Ст. 135.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенцію ратифіковано законом № 475/97-ВР від 17.07.97) (Зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом № 11 від 11 травня 1994 року, Протоколом № 14 від 13 травня 2004 року) // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004)
5. Постанови Пленуму Верховного Суду в цивільному судочинстві. 3-тї вид., допов. і перероб. Упорядник Вереша Р.В. Київ: Алерта, 2020. 411 с.
6. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. - 5- те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – Т.1. – 832 с.
7. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників Проекту ЦКУ. – К.: Істина, 2004. 928 с.
8. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. [текст] / За заг. ред. Бобрика В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 784 с.
9. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової, Р. А. Майданика. – К.: Юрінком-Інтер, 2017. 976 с.
10. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. – К.: Істина, 2013. – 808 с.
11. Цивільне право України [Текст] : навч. посіб : у 2 т. / Іванов Ю. Ф., Куриліна О. В., Іванова М. В. - 2-ге вид., допов. і перероб. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. - Т. 1. - 2019. - 340 с.
12. Цивільне право. Практикум: навч. посіб. 2-те вид., перераб. і доп./За ред. Р.А. Майданика (кер. авт. кол.), Н.С.Кунецової, Є.О. Рябоконя. К.: Алерта, 2019. 622 с.

13. Жорнокуй В. Г. Немайнові права учасників господарських товариств : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Харківський національний університет внутрішніх справ, 2012. – 196 с.
14. Сліпченко С. О. Особисті немайнові правовідносини щодо оборото-здатних об'єктів : монографія / С. А. Сліпченко. – Харків : Діса плюс, 2013. 550 с.
15. Стефанчук М. О. Щодо визначення сутності та правових наслідків динаміки фізіологічних індивідуалізуючих ознак фізичної особи / М. О. Стефанчук // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Право. - 2015. - Вип. 2. - С. 289-297.
16. Стефанчук Р.О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, особливості здійснення та захисту): монографія/Від. ред. Я.М. Шевченко. – Хмельницький: Вид-во Хмельн. Ун-ту управління та права, 2007. 626 с.

## **МОДУЛЬ 5.**

### **РЕЧОВІ ПРАВА В СИСТЕМІ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ**

#### **Лекція 18**

#### **Загальна характеристика речових прав та володіння**

Загальна характеристика речового права. Види речових прав. Володіння чужим майном: суб'єкти, підстави виникнення та припинення. Види володіння. Пряме і опосередковане володіння. Обов'язок недобросовісного володільця щодо повернення майна особі, яка має на нього право власності чи інше право, або яка є добросовісним володільцем. Захист володіння.

#### **Лекція 19**

#### **Загальна характеристика права власності**

Поняття права власності. Суб'єкти права власності. Право власності Українського народу. Публічна і приватна власність. Поняття права приватної власності. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти права приватної власності. Об'єкти права власності. Зміст права власності. Правомочності власника. Обов'язки власника. Загальні засади здійснення права власності. Межі права власності та підстави його обмеження. Набуття та припинення права власності. Поняття і види підстав набуття права власності: первісні та похідні, загальні та спеціальні. Набуття права власності: юридичною особою публічного права; добросовісним набувачем на майно, відчужене особою, яка не мала на це право; на новостворене майно; на перероблену річ; на безхазяйну річ; на рухому річ, від якої власник відмовився; на знахідку; на бездоглядну домашню тварину; на скарб; шляхом привласнення загальнодоступних дарів природи; за набувальною давністю; в результаті приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності. Момент набуття права власності. Момент набуття права власності за договором. Правовстановлюючі документи.

#### **Лекція 20**

#### **Підстави припинення права власності.**

Підстави припинення права власності. Відчуження власником свого майна. Відмова власника від права власності. Припинення права власності особи на майно, яке за законом не може їй належати. Припинення права власності внаслідок знищення майна. Примусове відчуження земельних ділянок приватної власності, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності. Викуп пам'яток культурної спадщини. Реквізиція. Конфіскація. Інші підстави припинення права власності.

#### **Лекція 21**

#### **Право спільної власності**

Поняття та види права спільної власності. Право спільної часткової власності. Порядок визначення часток у праві спільної часткової власності. Здійснення права спільної

часткової власності. Тягар утримання майна, що є у спільній частковій власності, та визначення приналежності плодів, продукції і доходів від його використання. Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності.

Виділ частки із майна, що є у спільній частковій власності. Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників. Поділ майна, що є у спільній частковій власності.

Право спільної сумісної власності та його здійснення. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності. Поділ майна, що є у спільній сумісній власності.

## **Лекція 22**

### **Право власності на земельну ділянку**

Поняття земельної ділянки. земельна ділянка як об'єкт права власності. Межі права власності на земельну ділянку. Суб'єкти права власності на землю (земельну ділянку) Право власника на забудову земельної ділянки. Самочинне будівництво. Право на земельну ділянку у разі набуття права власності на житловий будинок, будівлю або споруду, що розміщені на ній. Припинення права власності на земельну ділянку.

## **Лекція 23**

### **Право власності на житло**

Поняття житла. Житловий будинок як об'єкт права власності. Садиба як об'єкт права власності. Квартира як об'єкт права власності. Права власника житлового будинку, квартири. Права житлово-будівельного (житлового) кооперативу та їх членів на квартиру в будинку кооперативу. Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку.

## **Лекція 24**

### **Захист права власності**

Загальні засади захисту права власності. Речово-правові способи захисту права власності. Витребування майна від особи, яка незаконно заволоділа ним (віндикаційний позов), та розрахунки при цьому. Особливості витребування майна від добросовісного набувача. Витребування грошей та цінних паперів.

Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов). Визнання права власності. Визнання незаконним правового акту, що порушує право власності. Особливості відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності. Зобов'язально-правові способи захисту права власності.

## **Лекція 25**

### **Речові права на чуже майно**

Загальна характеристика речових прав на чуже майно, їх види.

Право обмеженого користування чужим майном (сервітут). Суб'єкти, об'єкти, види та зміст сервітуту, порядок його встановлення та припинення.

Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Підстави виникнення та припинення. Строк договору про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб. Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої у користування для сільськогосподарських потреб, та землекористувача.

Право забудови земельної ділянки (суперфіцій). Підстави виникнення суперфіцію. Права та обов'язки власника земельної ділянки та землекористувача. Припинення права суперфіцію.

## **ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 5.**



1. Загальна характеристика речового права.
2. Види речових прав.
3. Володіння чужим майном: суб'єкти, підстави виникнення та припинення. Види володіння. Пряме і опосередковане володіння.
4. Обов'язок недобросовісного володільця щодо повернення майна особі, яка має на нього право власності чи інше право, або яка є добросовісним володільцем.
5. Захист володіння.
6. Поняття права власності.
7. Публічна і приватна власність.
8. Поняття права приватної власності.
9. Об'єкти права власності.
10. Земельна ділянка як об'єкт права власності.
11. Межі права власності на земельну ділянку.
12. Зміст права власності. Правомочності власника. Обов'язки власника.
13. Загальні засади здійснення права власності. Межі права власності та підстави його обмеження.
14. Набуття та припинення права власності.
15. Поняття і види підстав набуття права власності: первісні та похідні, загальні та спеціальні.
16. Набуття права власності: юридичною особою публічного права; добросовісним набувачем на майно, відчужене особою, яка не мала на це право; на новостворене майно; на перероблену річ; на безхазяйну річ; на рухому річ, від якої власник відмовився; на знахідку; на бездоглядну домашню тварину; на скарб; шляхом привласнення загальнодоступних дарів природи; за набувальною давністю; в результаті приватизації державного майна та майна, що є в комунальній власності.
17. Момент набуття права власності. Момент набуття права власності за договором. Правовстановлюючі документи.
18. Підстави припинення права власності: відчуження власником свого майна. Відмова власника від права власності; припинення права власності особи на майно, яке за законом не може їй належати; припинення права власності внаслідок знищення майна;
19. Примусове відчуження земельних ділянок приватної власності, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності.
20. Викуп пам'яток культурної спадщини.
21. Реквізиція.
22. Конфіскація.
23. Суб'єкти права власності на землю (земельну ділянку)
24. Право власника на забудову земельної ділянки.
25. Самочинне будівництво.
26. Право на земельну ділянку у разі набуття права власності на житловий будинок, будівлю або споруду, що розміщені на ній.
27. Припинення права власності на земельну ділянку.
28. Поняття житла.
29. Житловий будинок як об'єкт права власності.
30. Садиба як об'єкт права власності.
31. Квартира як об'єкт права власності.
32. Квартирні права.
33. Права власника житлового будинку, квартири.
34. Права житлово-будівельного (житлового) кооперативу та їх членів на квартиру в будинку кооперативу.
35. Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку.
36. Поняття та види права спільної власності.

37. Право спільної часткової власності.
38. Порядок визначення часток у праві спільної часткової власності.
39. Тягар утримання майна, що є у спільній частковій власності, та визначення приналежності плодів, продукції і доходів від його використання.
40. Здійснення права спільної часткової власності.
41. Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності.
42. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності.
43. Виділ частки із майна, що є у спільній частковій власності. Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників.
44. Поділ майна, що є у спільній частковій власності.
45. Право спільної сумісної власності та його здійснення.
46. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності.
47. Поділ майна, що є у спільній сумісній власності.
48. Загальні засади захисту права власності.
49. Речово-правові способи захисту права власності.
50. Витребування майна від особи, яка незаконно заволоділа ним (віндикаційний позов), та розрахунки при цьому.
51. Особливості витребування майна від добросовісного набувача.
52. Витребування грошей та цінних паперів.
53. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння (негаторний позов).
54. Визнання права власності.
55. Визнання незаконним правового акту, що порушує право власності.
56. Особливості відшкодування шкоди, завданої власникові земельної ділянки, житлового будинку, інших будівель у зв'язку із зниженням їх цінності.
57. Загальна характеристика речових прав на чуже майно, їх види.
58. Право обмеженого користування чужим майном (сервітут).
59. Земельний сервітут. Особистий сервітут (узуфрукт).
60. Суб'єкти, об'єкти, види та зміст сервітуту, порядок його встановлення та припинення.
61. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис).
62. Підстави виникнення та припинення.
63. Строк договору про надання права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб.
64. Права та обов'язки власника земельної ділянки, наданої у користування для сільськогосподарських потреб, та землекористувача.
65. Право забудови земельної ділянки (суперфіцій).
66. Підстави виникнення суперфіцію.
67. Права та обов'язки власника земельної ділянки та землекористувача.
68. Припинення суперфіцію.

#### **РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:**

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. №30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №40-44. Ст. 356.
3. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - №3-4. - Ст. 27.
4. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - №21-22. - Ст. 135.

5. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1 липня 2004 року № 1952-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 51, ст.553
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенцію ратифіковано законом № 475/97-ВР від 17.07.97) (Зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом № 11 від 11 травня 1994 року, Протоколом № 14 від 13 травня 2004 року) // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004)
7. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17 листопада 2009 року № 1559-VI //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 1, ст.2
8. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12 липня 2001 року № 2658-III //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 47, ст.251
9. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2654-XII Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 47, ст.642
10. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 року № 898-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 38, ст.313.
11. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19 червня 1992 року № 2482-XII //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 36, ст.524
12. Постанови Пленуму Верховного Суду в цивільному судочинстві. 3-тї вид., допов. і перероб. Упорядник Вереша Р.В. Київ: Алерта, 2020. 411 с.
13. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. - 5- те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – Т.1. – 832 с.
14. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників Проекту ЦКУ. – К.: Істина, 2004. 928 с.
15. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. [текст] / За заг. ред. Бобрика В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 784 с.
16. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової, Р. А. Майданика. – К.: Юрінком-Інтер, 2017. 976 с.
17. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. – К.: Істина, 2013. – 808 с.
18. Цивільне право України [Текст] : навч. посіб : у 2 т. / Іванов Ю. Ф., Курилїна О. В., Іванова М. В. - 2-ге вид., допов. і перероб. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. - Т. 1. - 2019. - 340 с.
19. Цивільне право. Практикум: навч. посіб. 2-те вид., перераб. і доп./За ред. Р.А. Майданика (кер. авт. кол.), Н.С.Кузнецової, Є.О. Рябокoня. К.: Алерта, 2019. 622 с.
20. Майданик Р. А. Речове право: підручник / Р. А. Майданик. К.: Алерта, 2019. 1102 с.
21. Матвійчук В.О. Самозахист речових прав. Держава і право. 2005. Вип. 28. С. 410–415.
22. Романюк Я. М. Гарантії захисту права власності на землю: окремі аспекти застосування ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс] / Я. М. Романюк, О. Майстренко Л. // Вісник Верховного Суду України. - 2014. - № 1. - С. 19-35.
23. Романюк Я. М. Гарантії захисту права власності на землю: окремі аспекти застосування ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс] / Я. М. Романюк, О. Майстренко Л. // Вісник Верховного Суду України. - 2014. - № 1. - С. 19-35.

24. Халабуденко О.А. Имущественные права. Книга 1. Вещное право. Научно-дидактическое пособие. Междунар. независимый ун-т Молдовы. – Кишинев, 2011. – 305 с.
25. Халабуденко О.А. Конструкції квартирних прав у контексті питань, пов'язаних із модернізацією цивільного законодавства України //Часопис цивілістики. Науково-практичний журнал. Випуск 37. Одеса - 2020. С. 62-70.
26. Халабуденко О.А. Метаморфози концепту права власності на землю в контексті політик просторового планування (методологічний аспект)// Будівельне право: проблеми теорії і практики [зб. наук. пр.]. Вип. III. Матеріали Третьої наук.-практ. конф., (Київ, 4 грудня 2019 р.)/ Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т будівн. і архіт-ри та ін. Київ-Тернопіль: «Бескиди», 2019. В 2-х ч. Ч. 1. 231 с. С. 62-66.
27. Халабуденко О.А. Речі і речові права: від римського права до сучасного праворозуміння// Матеріали Київських правових читань. Київ, 22 березня 2019 року / Р. А. Майданик, Я. М. Романюк та ін.; відп. ред. Р. А. Майданик. К.: Алерта, 2019. 266 с.
28. Харченко Г. Г.Речові права: монографія / Г. Г. Харченко– К.: Алерта, 2016. – 556 с.
29. Харьковская цивилистическая школа: право собственности: монография/под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. — Харьков: Право, 2012. — 424 с.
30. Яроцький В.Л. Самозахист як правовий засіб захисту речових прав. Вісн. Нац. ун-ту «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2014. № 1 (16). С. 160–170.

## **Модуль 6.**

### **ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

#### **Лекція 26.**

#### **Загальна характеристика права інтелектуальної Власності**

Поняття права інтелектуальної власності. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності. Особисті немайнові права інтелектуальної власності. Майнові права інтелектуальної власності. Строк чинності прав інтелектуальної власності. Використання об'єкта права інтелектуальної власності. Передання майнових прав інтелектуальної власності. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням. Наслідки порушення права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності судом.

#### **Лекція 27**

#### **Авторське право і суміжні права**

Поняття авторського права. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Співавторство. Виникнення авторського права.

Особисті немайнові та майнові права автора, строки їх чинності та наслідки припинення.

Поняття і види суміжних прав. Об'єкти та суб'єкти суміжних прав.

Порушення авторських і суміжних прав, порядок і способи їх захисту.

#### **Лекція 28**

#### **Патентне право**

Поняття патентного права. Винахід, корисна модель, промисловий зразок як об'єкти патентного права. Суб'єкти патентного права. Патент та його види. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок, строки їх

чинності. Підстави та правові наслідки припинення чинності патенту та визнання його недійсним. Право попереднього користувача на винахід, корисну модель, промисловий зразок.

#### **ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 6.**

1. Поняття права інтелектуальної власності та його загальна характеристика.
2. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності.
3. Об'єкти права інтелектуальної власності.
4. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
5. Підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності.
6. Особисті немайнові права інтелектуальної власності.
7. Майнові права інтелектуальної власності.
8. Строк чинності прав інтелектуальної власності.
9. Використання об'єкта права інтелектуальної власності.
10. Передання майнових прав інтелектуальної власності.
11. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору.
12. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням.
13. Наслідки порушення права інтелектуальної власності.
14. Захист права інтелектуальної власності судом.
15. Поняття авторського права.
16. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Співавторство. Виникнення авторського права.
17. Особисті немайнові та майнові права автора, строки їх чинності та наслідки припинення.
18. Поняття і види суміжних прав. Об'єкти та суб'єкти суміжних прав.
19. Порушення авторських і суміжних прав, порядок і способи їх захисту.
20. Поняття патентного права. Винахід, корисна модель, промисловий зразок як об'єкти патентного права.
21. Суб'єкти патентного права.
22. Патент та його види.
23. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок, строки їх чинності.
24. Підстави та правові наслідки припинення чинності патенту та визнання його недійсним.
25. Право попереднього користувача на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
26. Право інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.
27. Поняття комерційного (фірмового) найменування.
28. Поняття торговельної марки.
29. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення та його зміст.
30. Право інтелектуальної власності на наукове відкриття, на компонування інтегральної мікросхеми, на раціоналізаторську пропозицію, на сорт рослин, породи тварин, на комерційну таємницю.

#### **РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:**

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. №30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №40-44. Ст. 356.

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенцію ратифіковано законом № 475/97-ВР від 17.07.97) (Зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом № 11 від 11 травня 1994 року, Протоколом № 14 від 13 травня 2004 року) // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004)
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3792-ХІІ //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 13, ст.64
5. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3689-ХІІ //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 36
6. Про правову охорону географічних зазначень: Закон України від 16 червня 1999 року № 752-ХІV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 32, ст.267
7. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3688-ХІІ //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 34
8. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3687-ХІІ//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 32
9. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21 квітня 1993 року № 3116-ХІІ//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 21, ст.218
10. Постанови Пленуму Верховного Суду в цивільному судочинстві. 3-тї вид., допов. і перероб. Упорядник Вереша Р.В. Київ: Алерта, 2020. 411 с.
11. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. - 5- те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцової, В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – Т.1. – 832 с.
12. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників Проекту ЦКУ. – К.: Істина, 2004. 928 с.
13. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. [текст] / За заг. ред. Бобрика В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 784 с.
14. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової, Р. А. Майданика. – К.: Юрінком-Інтер, 2017. 976 с.
15. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. – К.: Істина, 2013. – 808 с.
16. Цивільне право України [Текст] : навч. посіб : у 2 т. / Іванов Ю. Ф., Курилїна О. В., Іванова М. В. - 2-ге вид., допов. і перероб. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. - Т. 1. - 2019. - 340 с.
17. Цивільне право. Практикум: навч. посіб. 2-те вид., перераб. і доп./За ред. Р.А. Майданика (кер. авт. кол.), Н.С.Кузнєцової, Є.О. Рябокoня. К.: Алерта, 2019. 622 с.
18. Боднар В. В. Переважні права в цивільному праві України [Текст] : монографія / В. В. Боднар. - Ніжин : Аспект-Полїграф, 2013. - 211 с.
19. Боднар В. В. Поняття та юридична природа переважних прав / В. В. Боднар // Університетські наукові записки. - 2011. - № 4. - С. 119-125.
20. Макода В. Є. Цивільно-правові аспекти систематизації та удосконалення законодавства у сфері охорони об'єктів інтелектуальної власності / В. Є. Макода, К. С. Борисова // Актуальні проблеми держави і права. - 2010. - Вип. 53. - С. 117-125.
21. Макода В.Є. Правова охорона промислових зразків в Україні. К.: УАБ,2000. 172 с.
22. Право інтелектуальної власності. Академ. курс: Підручник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О.А. Підпригори, О.Д.Святоцького. – 2-ге вид., переробл. та допов. – К.: Концерн Видавничий Дім —Ін Юрел, 2004 – 672 с.
23. Харьковская цивилистическая школа: осуществление и защита права интеллектуальной собственности [Текст] : монография / под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. - . - Харьков : Право, 2018. - . - 696 с.

## МОДУЛЬ 7.

### ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗOBOB'ЯЗАЛЬНЕ ПРАВО ТА ДОГОВІР

**Змістовний модуль 7.1.**  
**ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ**  
**Лекція 29.**

**Зобов'язальне право і зобов'язання**

Поняття, загальна характеристика та функції зобов'язального права. Співвідношення зобов'язального та речового права. Система зобов'язального права. Поняття зобов'язання, його зміст та підстави виникнення. Суб'єкти у зобов'язанні. Заміна сторін у зобов'язанні. Третя особа у зобов'язанні. Види зобов'язань. Договірні та позадоговірні зобов'язання. Грошові зобов'язання.

**Лекція 30.**

**Виконання зобов'язання**

Поняття та загальні умови виконання зобов'язання. Суб'єкти виконання зобов'язання. Предмет виконання зобов'язання. Спосіб, строк (термін) та місце виконання зобов'язання. Підтвердження виконання зобов'язання.

**Лекція 31.**

**Забезпечення виконання зобов'язання**

Загальна характеристика видів забезпечення виконання зобов'язання (зобов'язань). Неустойка. Завдаток. Порука. Гарантія. Застава. Притримання. Довірча власність.

**Лекція 32.**

**Припинення зобов'язань**

Поняття та загальна характеристика припинення зобов'язань. Підстави припинення зобов'язань. Виконання зобов'язання. Передання боржником кредиторів відступного.

Зарахування зустрічних однорідних вимог. Припинення зобов'язань за домовленістю сторін. Новація і сфера її застосування. Припинення зобов'язань шляхом прощення боргу. Неможливість виконання зобов'язання як підстава для його припинення. Поєднання боржника і кредитора в одній особі як підстава припинення зобов'язання. Смерть фізичної особи або ліквідація юридичної особи – підстава припинення зобов'язання.

**Лекція 33.**

**Правові наслідки порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язання**

Поняття та правові наслідки порушення зобов'язання. Одностороння відмова від зобов'язання. Розірвання договору. Поняття та умови відповідальності за порушення зобов'язання. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання. Відповідальність за порушення грошового зобов'язання.

**Змістовний модуль 7.2.**  
**ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР**

**Лекція 34**

**Поняття та умови договору**

Поняття та види договору. Свобода договору. Зміст договору. Обов'язковість договору. Типові умови договору. Строк договору. Ціна договору. Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи.

**Лекція 35.**

**Укладення договору**

Укладення договору. Форма договору. Момент укладення договору. Пропозиція укласти договір. Прийняття пропозиції. Укладення договору за пропозицією, в якій не

вказаний строк для відповіді. Відповідь про прийняття пропозиції, яка одержана із запізненням. Відповідь про згоду укласти договір на інших умовах. Місце укладення договору. Вирішення переддоговірних спорів. Укладення договорів на біржах, аукціонах, конкурсах.

### **Лекція 36.**

#### **Зміна і розірвання договору**

Підстави для зміни або розірвання договору. Зміна або розірвання договору у зв'язку з істотною зміною обставин. Правові наслідки зміни або розірвання договору. Форма зміни або розірвання договору.

#### **ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 7.**

1. Поняття, загальна характеристика та функції зобов'язального права. Співвідношення зобов'язального та речового права.
2. Поняття зобов'язання, його зміст та підстави виникнення. Суб'єкти у зобов'язанні.
3. Заміна сторін у зобов'язанні.
4. Третя особа у зобов'язанні.
5. Система зобов'язального права. Види зобов'язань.
6. Договірні та позадоговірні зобов'язання.
7. Грошові зобов'язання.
8. Поняття та загальні умови виконання зобов'язання.
9. Суб'єкти виконання зобов'язання.
10. Предмет виконання зобов'язання.
11. Спосіб, строк (термін) та місце виконання зобов'язання.
12. Підтвердження виконання зобов'язання.
13. Загальна характеристика видів забезпечення виконання зобов'язання (зобов'язань).
14. Неустойка.
15. Завдаток.
16. Порука.
17. Гарантія.
18. Застава.
19. Притримання.
20. Довірча власність.
21. Поняття та загальна характеристика припинення зобов'язань.
22. Підстави припинення зобов'язань.
23. Передання боржником кредиторів відступного.
24. Зарахування зустрічних однорідних вимог.
25. Припинення зобов'язань за домовленістю сторін.
26. Новація і сфера її застосування.
27. Припинення зобов'язань шляхом прощення боргу.
28. Неможливість виконання зобов'язання як підстава для його припинення.
29. Поєднання боржника і кредитора в одній особі як підстава припинення зобов'язання.
30. Смерть фізичної особи або ліквідація юридичної особи як підстава припинення зобов'язання.
31. Поняття та правові наслідки порушення зобов'язання.
32. Одностороння відмова від зобов'язання.
33. Поняття та умови відповідальності за порушення зобов'язання.
34. Підстави звільнення від відповідальності за порушення зобов'язання.
35. Відповідальність за порушення зобов'язання.
36. Позови про захист прав кредитора при неправомірних діях боржника.
37. Поняття, загальна характеристика та значення цивільно-правового договору.
38. Свобода договору та її межі.



39. Види договорів.
40. Публічний договір.
41. Договір приєднання.
42. Попередній договір.
43. Договір на користь третьої особи. Змішаний договір.
44. Зміст договору.
45. Форма договору.
46. Порядок та стадії укладення договору. Оферта. Акцепт. Переддоговірні спори.
47. Укладення договорів на біржах, аукціонах, конкурсах.
48. Зміна договору.
49. Розірвання договору.

#### **РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:**

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. №30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №40-44. Ст. 356.
3. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - №21-22. - Ст. 135.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенцію ратифіковано законом № 475/97-ВР від 17.07.97) (Зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом № 11 від 11 травня 1994 року, Протоколом № 14 від 13 травня 2004 року) // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004)
5. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2654-ХІІ Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 47, ст.642
6. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 року № 898-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 38, ст.313.
7. Постанови Пленуму Верховного Суду в цивільному судочинстві. 3-тї вид., допов. і перероб. Упорядник Вереша Р.В. Київ: Алерта, 2020. 411 с.
8. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. - 5- те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – Т.1. – 832 с.
9. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників Проекту ЦКУ. – К.: Істина, 2004. 928 с.
10. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. [текст] / За заг. ред. Бобрика В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 784 с.
11. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової, Р. А. Майданика. – К.: Юрінком-Інтер, 2017. 976 с.
12. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. – К.: Істина, 2013. – 808 с.
13. Цивільне право України [Текст] : навч. посіб : у 2 т. / Іванов Ю. Ф., Курилїна О. В., Іванова М. В. - 2-ге вид., допов. і перероб. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. - Т. 1. - 2019. - 340 с.
14. Цивільне право. Практикум: навч. посіб. 2-те вид., перераб. і доп./За ред. Р.А. Майданика (кер. авт. кол.), Н.С.Кузнецової, Є.О. Рябокoня. К.: Алерта, 2019. 622 с.
15. Голубева Н.Ю. Зобов'язання у цивільному праві України: методологічні засади правового регулювання: монографія / Н.Ю. Голубева. – О.: Фенікс 2013. 642 с.
16. Договірне право України. Загальна частина : навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.; за ред. О.В. Дзери. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 896 с.

17. Теория обязательства. Юридический и экономический очерк: Перевод с французского / Саватье Р.; Пер. и вступ. ст.: Халфина Р.О. - М.: Прогресс, 1972. - 440 с.
18. Пучковська, І.Й. Теоретичні проблеми забезпечення зобов'язань : монографія / Ірина Йосипівна Пучковська, Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого.– Харків : Право, 2017.– 469 с.
19. Ромащенко і.о. Зміна та припинення цивільного правовідношення як способи захисту цивільних прав: монографія К.: Алерта, Правова єдність, 2016. 242 с.
20. Харьковская цивилистическая школа: о договоре [Текст] : монография / под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. - - Харьков : Право, 2017. - 576 с.
21. Халабуденко О.А. Имущественные права. Книга 2. Обязательственное право. Научно-дидактическое пособие. Междунар. независимый ун-т Молдовы. – Кишинев, 2014. – 488 с.

## **МОДУЛЬ 8. ОКРЕМІ ВИДИ ДОГОВІРНИХ ЗАБОВ'ЯЗАНЬ**

### **Змістовний модуль 8.1. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ПЕРЕДАЧЕЮ МАЙНА У ВЛАСНІСТЬ**

#### **Лекція 37.**

##### **Договір купівлі-продажу**

Загальні положення про договір купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін за договором. Правові наслідки порушення умов договору.

Види договорів купівлі-продажу. Договір роздрібної купівлі-продажу та його види. Договір купівлі-продажу підприємства. Договір поставки. Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Договір міни.

#### **Лекція 38.**

##### **Договір дарування**

Поняття, предмет, форма договору дарування та його види. Права та обов'язки сторін за договором. Договір дарування з умовою передання дарунку у майбутньому. Договір дарування з покладенням на обдарованого обов'язку на користь третьої особи. Розірвання договору на вимогу дарувальника.

Поняття, предмет та форма договору про пожертву.

Сторони за договором про пожертву. Права жертвувача.

#### **Лекція 39.**

##### **Договір ренти**

Поняття, предмет, форма договору ренти. Сторони в договорі ренти, їх права та обов'язки. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти.

#### **Лекція 40.**

##### **Договір довічного утримання (догляду)**

Поняття, предмет, форма договору довічного утримання (догляду). Сторони в договорі, їх права та обов'язки. Забезпечення виконання договору. Припинення договору. Правові наслідки розірвання договору. Перехід прав та обов'язків за договором.

### **Змістовний модуль 8.2. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ**

## **З ПЕРЕДАЧЕЮ МАЙНА У КОРИСТУВАННЯ**

### **Лекція 41.**

#### **Договір найму (оренди)**

Поняття, предмет та строк договору найму. Сторони в договорі найму, їх права та обов'язки. Права третіх осіб на річ, яка передана у найм. Правові наслідки зміни власника речі, переданої у найм. Піднайм. Припинення договору найму.

Окремі види договору найму (оренди). Договір прокату. Договір найму (оренди) земельної ділянки. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Договір найму (оренди) транспортного засобу. Договір лізингу та його види.

Поняття договору найму (оренди) житла та його види. Предмет та форма договору комерційного найму (оренди) житла. Сторони в договорі, їх права та обов'язки. Строк договору. Договір піднайму житла. Заміна наймача у договорі. Підстави та правові наслідки розірвання договору.

### **Лекція 42.**

#### **Договір позички**

Поняття, предмет, форма та строк договору позички. Зміст договору позички. Розірвання договору. Припинення договору.

### **Змістовний модуль 8.3.**

## **ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ВИКОНАННЯМ РОБІТ ТА НАДАННЯМ ПОСЛУГ**

### **Лекція 43.**

#### **Договір підряду**

Поняття та види договору підряду. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Строки в договорі. Порядок оплати роботи. Розрахунки між сторонами у разі випадкового знищення предмету договору або неможливості закінчення роботи. Якість та гарантії якості роботи.

Види договору підряду. Договір побутового підряду. Договір будівельного підряду. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт.

### **Лекція 44.**

#### **Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт**

Поняття та предмет договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

Сторони договору, їх права та обов'язки. Ризики та відповідальність сторін за договором.

### **Лекція 45.**

#### **Договір про надання послуг**

Поняття та види договорів про надання послуг. Умови договорів про надання послуг. Сторони договору, їх права та обов'язки. Виконання договору про надання послуг.

### **Лекція 46.**

#### **Договір перевезення**

Загальні положення про перевезення. Система транспортних договорів.

Договір перевезення вантажу. Порядок укладення та форма договору. Сторони в договорі, їх права та обов'язки.

Довгостроковий договір. Договір чартеру (фрахтування). Особливості перевезення вантажу різними видами транспорту. Договір повітряного перевезення вантажу. Договір перевезення вантажу внутрішніми річковими шляхами. Договір перевезення вантажу

автомобільним транспортом. Договір залізничного перевезення вантажів. Договір морського перевезення вантажу. Відповідальність сторін за порушення умов договору. Претензії і позови в транспортних зобов'язаннях.

Договір перевезення пасажирів та багажу. Права і обов'язки сторін за договором.

#### **Лекція 47.**

##### **Договір транспортного експедирування**

Поняття та загальна характеристика договору транспортного експедирування. Елементи договору транспортного експедирування. Права та обов'язки сторін. Припинення договору. Відповідальність сторін договору.

#### **Лекція 48.**

##### **Договір зберігання**

Поняття, предмет та форма договору зберігання. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Зберігання речей, визначених родовими ознаками. Відповідальність зберігача за договором зберігання.

Договір складського зберігання. Складські документи.

Спеціальні види зберігання. Особливості зберігання в ломбардах, у банківських сейфах, в камерах схову організацій транспорту, у гардеробі організацій та у готелях. Договір зберігання автотранспортного засобу. Зберігання речей пасажирів під час його перевезення. Зберігання речей, що є предметом спору. Договір охорони.

#### **Лекція 49.**

##### **Договір доручення**

Поняття договору доручення. Сторони договору доручення, їх права та обов'язки. Строк договору. Припинення договору та його наслідки.

#### **Лекція 50.**

##### **Договір комісії**

Поняття та умови договору комісії. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Виконання договору комісії. Субкомісія.

#### **Лекція 51.**

##### **Договір управління майном**

Поняття, предмет та форма договору управління майном. Істотні умови договору. Строк договору. Сторони в договорі, їх права і обов'язки. Відповідальність управителя. Припинення договору управління майном.

#### **Змістовний модуль 8.4.**

### **ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З НАДАННЯМ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ**

#### **Лекція 52.**

##### **Страхові зобов'язання**

Поняття і значення страхування. Об'єкти та види страхування. Співстрахування. Перестрахування. Суб'єкти страхових відносин.

Поняття, предмет та форма договору страхування. Сторони у договорі страхування, їх права та обов'язки. Укладення договору страхування на користь третьої особи. Істотні умови договору. Припинення договору страхування. Недійсність договору страхування.

Договір страхування майна. Договір страхування цивільної відповідальності. Поняття і види зобов'язань з особистого страхування. Страхування життя. Страхування від нещасних випадків і захворювань. Медичне страхування. Обов'язкове страхування. Суброгація.

**Лекція 53.  
Договір позики**

Поняття, предмет та форма договору позики. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Виконання договору позики.

**Лекція 54.  
Кредитний договір**

Поняття, сторони та форма кредитного договору. Права та обов'язки сторін за договором. Комерційний кредит.

**Лекція 55.  
Договір банківського вкладу (депозиту)**

Поняття, сторони та форма договору банківського вкладу. Види банківських вкладів. Договір банківського вкладу на користь третьої особи. Виконання і припинення договору банківського вкладу.

**Лекція 56.  
Договір банківського рахунка**

Поняття та предмет договору банківського рахунка.

Сторони за договором, їх права та обов'язки. Відповідальність банку за неналежне виконання операцій за рахунком клієнта.

Обмеження права розпорядження рахунком. Розірвання договору банківського рахунка. Банківська таємниця.

**Лекція 57.  
Договір факторингу**

Поняття та предмет договору факторингу. Сторони в договорі факторингу, їх права та обов'язки.

**Лекція 58.  
Форми безготівкових розрахунків**

Розрахункові зобов'язання. Поняття і форми розрахунків. Правове регулювання готівкових і безготівкових розрахунків. Готівкові розрахунки як форма виконання грошових зобов'язань. Поняття, зміст та основні форми безготівкових розрахунків. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки за акредитивом. Поняття та види акредитивів. Розрахунки за інкасовими дорученнями. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.

**Змістовний модуль 8.5.  
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЩОДО РОЗПОРЯДЖЕННЯ ПРАВАМИ  
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

**Лекція 59.  
Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір комерційної  
концесії (франчайзинг).**

Види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Види ліцензій та права ліцензіата за ними.

Поняття, предмет та форма договору комерційної концесії. Особливі умови договору комерційної концесії. Сторони договору, їх права та обов'язки. Договір комерційної субконцесії. Зміна та припинення договору.

## **Змістовний модуль 8.6. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ІЗ СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

### **Лекція 60.**

#### **Договір про спільну діяльність**

Загальна характеристика та підстави виникнення зобов'язань, що виникають із спільної діяльності, та їх види.

Поняття договору про спільну діяльність та його види. Форми та умови договору про спільну діяльність.

### **Лекція 61.**

#### **Договір простого товариства**

Поняття договору простого товариства. Права і обов'язки сторін за договором. Припинення договору простого товариства.

### **ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 8.**

1. Загальні положення про договір купівлі-продажу.
2. Права та обов'язки сторін за договором.
3. Правові наслідки порушення умов договору.
4. Види договорів купівлі-продажу. Договір роздрібною купівлі-продажу та його види.
5. Договір купівлі-продажу підприємства.
6. Договір поставки.
7. Договір контрактації сільськогосподарської продукції.
8. Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Договір міни.
9. Поняття, предмет, форма договору дарування та його види.
10. Права та обов'язки сторін за договором.
11. Договір дарування з умовою передання дарунку у майбутньому. Договір дарування з покладенням на обдарованого обов'язку на користь третьої особи.
12. Розірвання договору на вимогу дарувальника.
13. Поняття, предмет та форма договору про пожертву.
14. Сторони за договором про пожертву. Права жертвувача.
15. Поняття, предмет, форма договору ренти.
16. Сторони в договорі ренти, їх права та обов'язки.
17. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження майна, переданого під виплату ренти.
18. Поняття, предмет, форма договору довічного утримання (догляду).
19. Сторони в договорі, їх права та обов'язки.
20. Забезпечення виконання договору.
21. Припинення договору довічного утримання.
22. Правові наслідки розірвання договору.
23. Перехід прав та обов'язків за договором.
24. Поняття, предмет та строк договору найму.
25. Сторони в договорі найму, їх права та обов'язки.
26. Права третіх осіб на річ, яка передана у найм.
27. Правові наслідки зміни власника речі, переданої у найм.
28. Піднайм.
29. Припинення договору найму.

30. Договір прокату.
31. Договір найму (оренди) земельної ділянки.
32. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди.
33. Договір найму (оренди) транспортного засобу.
34. Договір лізингу та його види.
35. Поняття договору найму (оренди) житла та його види. Ъ
36. Предмет та форма договору комерційного найму (оренди) житла.
37. Сторони в договорі, їх права та обов'язки.
38. Договір піднайму житла.
39. Заміна наймача у договорі.
40. Підстави та правові наслідки розірвання договору найму (оренди) житла.
41. Поняття, предмет, форма та строк договору позички.
42. Зміст договору позички.
43. Розірвання договору позички.
44. Припинення договору позички.
45. Поняття та види договору підряду.
46. Сторони за договором, їх права та обов'язки.
47. Строки в договорі.
48. Порядок оплати роботи.
49. Розрахунки між сторонами у разі випадкового знищення предмету договору або неможливості закінчення роботи.
50. Якість та гарантії якості роботи.
51. Договір побутового підряду.
52. Договір будівельного підряду.
53. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт.
54. Поняття та предмет договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт.
55. Ризики та відповідальність сторін за договором на виконання науков дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.
56. Поняття та види договорів про надання послуг.
57. Умови договорів про надання послуг.
58. Сторони договору про надання послуг, їх права та обов'язки.
59. Виконання договору про надання послуг.
60. Загальні положення про перевезення. Система транспортних договорів.
61. Договір перевезення вантажу.
62. Порядок укладення та форма договору.
63. Сторони в договорі, їх права та обов'язки.
64. Договір чартеру (фрахтування).
65. Договір повітряного перевезення вантажу.
66. Договір перевезення вантажу внутрішніми річковими шляхами.
67. Договір перевезення вантажу автомобільним транспортом.
68. Договір залізничного перевезення вантажів. Договір морського перевезення вантажу.
69. Відповідальність сторін за порушення умов договору. Претензії і позови в транспортних зобов'язаннях.
70. Договір перевезення пасажирів та багажу.
71. Поняття та загальна характеристика договору транспортного експедирування.
72. Елементи договору транспортного експедирування.
73. Права та обов'язки сторін.
74. Припинення договору.
75. Відповідальність сторін за договором транспортного експедирування.
76. Поняття, предмет та форма договору зберігання.

77. Сторони за договором, їх права та обов'язки.
78. Зберігання речей, визначених родовими ознаками.
79. Відповідальність зберігача за договором зберігання.
80. Договір складського зберігання. Складські документи.
81. Спеціальні види зберігання. Особливості зберігання в ломбардах, у банківських сейфах, в камерах схову організацій транспорту, у гардеробі організацій та у готелях.
82. Договір зберігання автотранспортного засобу. Зберігання речей пасажирів під час його перевезення.
83. Зберігання речей, що є предметом спорум (секвестр).
84. Договір охорони.
85. Поняття договору доручення.
86. Сторони договору доручення, їх права та обов'язки
87. Строк договору.
88. Припинення договору та його наслідки.
89. Поняття та умови договору комісії.
90. Сторони за договором, їх права та обов'язки. Виконання договору.
91. Субкомісія.
92. Поняття, предмет та форма договору управління майном.
93. Істотні умови договору управління майном.
94. Сторони в договорі управління майном, їх права і обов'язки.
95. Відповідальність управителя. Припинення договору.
96. Поняття і значення страхування.
97. Об'єкти та види страхування.
98. Співстрахування. Перестрахування.
99. Суб'єкти страхових відносин.
100. Поняття, предмет та форма договору страхування. С
101. Сторони у договорі страхування, їх права та обов'язки. У
102. Кладення договору страхування на користь третьої особи.
103. Істотні умови договору страхування.
104. Припинення договору страхування.
105. Договір страхування майна.
106. Договір страхування цивільної відповідальності.
107. Поняття і види зобов'язань з особистого страхування.
108. Страхування життя.
109. Страхування від нещасних випадків і захворювань.
110. Медичне страхування.
111. Обов'язкове страхування.
112. Поняття, предмет та форма договору позики.
113. Сторони за договором, їх права та обов'язки.
114. Виконання договору позики.
115. Поняття, сторони та форма кредитного договору.
116. Права та обов'язки сторін за договором.
117. Комерційний кредит.
118. Поняття, сторони та форма договору банківського вкладу.
119. Види банківських вкладів.
120. Договір банківського вкладу на користь третьої особи.
121. Виконання і припинення договору банківського вкладу.
122. Поняття та предмет договору банківського рахунка.
123. Сторони за договором, їх права та обов'язки.
124. Відповідальність банку за неналежне виконання операцій за рахунком клієнта.
125. Обмеження права розпорядження рахунком.
126. Розірвання договору банківського рахунка.



- 127.Банківська таємниця.
- 128.Поняття та предмет договору факторингу.
- 129.Сторони в договорі факторингу, їх права та обов'язки.
- 130.Розрахункові зобов'язання. Поняття і форми розрахунків.
- 131.Правове регулювання готівкових і безготівкових розрахунків.
- 132.Готівкові розрахунки як форма виконання грошових зобов'язань.
- 133.Поняття, зміст та основні форми безготівкових розрахунків.
- 134.Розрахунки із застосуванням платіжних доручень.
- 135.Розрахунки за акредитивом. Поняття та види акредитивів.
- 136.Розрахунки за інкасовими дорученнями.
- 137.Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.
- 138.Види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
- 139.Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Види ліцензій та права ліцензіата за ними.
- 140.Поняття, предмет, сторони і строк ліцензійного договору.
- 141.Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.
- 142.Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.
- 143.Поняття, предмет та форма договору комерційної концесії.
- 144.Особливі умови договору комерційної концесії.
- 145.Сторони договору, їх права та обов'язки.
- 146.Договір комерційної субконцесії.
- 147.Зміна та припинення договору комерційної концесії.
- 148.Загальна характеристика та підстави виникнення зобов'язань, що виникають із спільної діяльності, та їх види.
- 149.Поняття договору про спільну діяльність та його види.
- 150.Форми та умови договору про спільну діяльність.
- 151.Поняття договору простого товариства.
- 152.Права і обов'язки сторін за договором.
- 153.Припинення договору простого товариства.
- 154.Поняття засновницького договору.
- 155.Права та обов'язки учасників засновницького договору.
- 156.Зміна і припинення засновницького договору.

#### **РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:**

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №40-44. Ст. 356.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-ХІІ //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 4, ст.19
3. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 року № 922-VIII //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 9, ст.89
4. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22 листопада 1996 року N 543/96-ВР Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, N 5, ст. 28
5. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 3 жовтня 2019 року № 157-ІХ //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 4, ст.25
6. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16 грудня 1997 року № 723/97-ВР //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 16, ст.68
7. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року № 161-ХІV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 46-47, ст.280
8. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 5 липня 2012

- року № 5073-VI //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 25, ст.252
9. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20 травня 1999 року № 687-XIV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 31, ст.246
  10. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19 червня 2003 року № 978-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 52, ст.377
  11. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лютого 2011 року № 3038-VI Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 34, ст.343
  12. Про транспортно-експедиторську діяльність: Закон України від 1 липня 2004 року № 1955-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 52, ст.562
  13. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 51, ст.446
  14. Кодекс торговельного мореплавства України від 23 травня 1995 року № 176/95-ВР //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, №№ 47, 48, 49, 50, 51, 52, ст.349
  15. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року № 3393-VI //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 48-49, ст.536
  16. Про залізничний транспорт: Закон України від 4 липня 1996 року № 273/96-ВР //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 40, ст. 183
  17. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2344-III //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 22, ст.105
  18. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18 листопада 2003 року № 1255-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 11, ст.140.
  19. Про страхування: Закон України //(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 18, ст. 78)
  20. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2346-III //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 29, ст.137
  21. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23 лютого 2012 року № 4452-VI //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 50, ст.564
  22. Про споживче кредитування: Закон України від 15 листопада 2016 року № 1734-VIII //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 1, ст.2
  23. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 року № 2664-III //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 1, ст. 1
  24. Правила побутового обслуговування населення, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 1994 р. N 313 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/313-94-%D0%BF#Text>
  25. Постанови Пленуму Верховного Суду в цивільному судочинстві. 3-тї вид., допов. і перероб. Упорядник Вереша Р.В. Київ: Алерта, 2020. 411 с.
  26. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. - 5- те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцової, В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – Т.1. – 832 с.
  27. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників Проекту ЦКУ. – К.: Істина, 2004. 928 с.
  28. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. [текст] / За заг. ред. Бобрика В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 784 с.
  29. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової, Р. А. Майданика. – К.: Юрінком-Інтер, 2017. 976 с.
  30. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. – К.: Істина, 2013. – 808 с.

31. Цивільне право України [Текст] : навч. посіб. : у 2 т. / Іванов Ю. Ф., Куриліна О. В., Іванова М. В. - 2-ге вид., допов. і перероб. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. - Т. 1. - 2019. - 340 с.
32. Цивільне право. Практикум: навч. посіб. 2-те вид., перераб. і доп./За ред. Р.А. Майданика (кер. авт. кол.), Н.С.Кунецьової, Є.О. Рябоконея. К.: Алерта, 2019. 622 с.
33. Безклубий І.А. Банківські правочини: цивільно-правові проблеми: Монографія. – К, 2005. – 378с.
34. Булеца С. Б. Цивільно-правові відносини у галузі медичної діяльності: проблеми теорії та практики: монографія / С.Б. Булеца. - Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2015. - 600 с.
35. Договірне право України. Особлива частина : навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.; за ред. О.В. Дзери. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 1200 с.
36. Майданик Р.А. Проблеми довірчих відносин в цивільному праві / Р.А. Майданик. – К. : Київський університет, 2002. – 502 с.
37. Сенюта І.Я. Цивільно-правове регулювання відносин у сфері надання медичної допомоги: питання теорії і практики: монографія / І.Я. Сенюта. – Львів : Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2018. - 640 с.

## **МОДУЛЬ 9. НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ**

### **Лекція 62.**

#### **Публічна обіцянка винагороди**

Зобов'язання з публічної обіцянки винагороди та їх види. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.

Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу. Зміна умов та відмова від проведення конкурсу.

### **Лекція 63.**

#### **Вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення**

Поняття та призначення зобов'язань, що виникають при вчиненні дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.

Умови відшкодування витрат, понесених особою при веденні чужих справ без доручення.

### **Лекція 64.**

#### **Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи**

Поняття та призначення зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи.

Суб'єкти зобов'язань та умови виникнення цих зобов'язань. Відшкодування шкоди, завданої рятівнику.

Поняття та призначення зобов'язань, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи. Суб'єкти зобов'язань. Умови відшкодування шкоди, завданої рятівнику.

### **Лекція 65.**

#### **Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи**

Поняття зобов'язань по усуненню загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної

особи або майну юридичної особи. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

### **Лекція 66.**

#### **Набуття, збереження майна без достатньої правової підстави**

Поняття безпідставного збагачення (кондикційні зобов'язання). Види безпідставного збагачення. Безпідставне придбання майна. Безпідставне збереження майна. Умови задоволення позову з безпідставного збагачення.

### **Лекція 67.**

#### **Відшкодування шкоди**

Зобов'язання, що виникають внаслідок завдання шкоди (делікти). Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист. Відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної республіки Крим, органом місцевого самоврядування або їх посадовою або службовою особою.

Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину.

Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою. Урахування вини потерпілого і матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоди.

Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.

Відшкодування ядерної шкоди.

Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала свою цивільну відповідальність.

#### **ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 9.**

1. Зобов'язання з публічної обіцянки винагороди та їх види.
2. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.
3. Публічна обіцянка нагороди за результатами конкурсу.
4. Зміна умов та відмова від проведення конкурсу.
5. Поняття та призначення зобов'язань, що виникають при вчиненні дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
6. Умови відшкодування витрат, понесених особою при веденні чужих справ без доручення.
7. Поняття та призначення зобов'язань, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи.
8. Суб'єкти зобов'язань та умови виникнення цих зобов'язань. Відшкодування шкоди, завданої рятівнику.
9. Поняття та призначення зобов'язань, що виникають у зв'язку з рятуванням майна іншої особи.
10. Умови відшкодування шкоди, завданої рятівнику.
11. Поняття зобов'язань по усуненню загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
12. Наслідки неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
13. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок неусунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.
14. Поняття безпідставного збагачення (кондикційні зобов'язання).

15. Безпідставне придбання майна.
16. Безпідставне збереження майна.
17. Умови задоволення позову з безпідставного збагачення.
18. Зобов'язання, що виникають внаслідок завдання шкоди (делікти).
19. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду.
20. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду.
21. Відшкодування шкоди, завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист.
22. Відшкодування шкоди, завданої прийняттям закону про припинення права власності на певне майно.
23. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності.
24. Відшкодування юридичною або фізичною особою шкоди, завданої їхнім працівником чи іншою особою.
25. Відшкодування шкоди, завданої органом державної влади, органом влади Автономної республіки Крим, органом місцевого самоврядування або їх посадовою або службовою особою.
26. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду.
27. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину.
28. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою. Урахування вини потерпілого і матеріального становища фізичної особи, яка завдала шкоди.
29. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.
30. Відшкодування ядерної шкоди.
31. Відшкодування шкоди особою, яка застрахувала свою цивільну відповідальність.

#### **РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:**

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №40-44. Ст. 356.
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-ХІІ //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 4, ст.19
3. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинуві незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 року № 266/94-ВР //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 1, ст. 1
4. Постанови Пленуму Верховного Суду в цивільному судочинстві. 3-тї вид., допов. і перероб. Упорядник Вереша Р.В. Київ: Алерта, 2020. 411 с.
5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. - 5- те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – Т.1. – 832 с.
6. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників Проекту ЦКУ. – К.: Істина, 2004. 928 с.
7. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. [текст] / За заг. ред. Бобрика В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 784 с.
8. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової, Р. А. Майданика. – К.: Юрінком-Інтер, 2017. 976 с.
9. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. – К.: Істина, 2013. – 808 с.
10. Цивільне право України [Текст] : навч. посіб : у 2 т. / Іванов Ю. Ф., Куриліна О. В., Іванова М. В. - 2-ге вид., допов. і перероб. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. - Т. 1. - 2019. - 340 с.
11. Цивільне право. Практикум: навч. посіб. 2-те вид., перераб. і доп./За ред. Р.А. Майданика (кер. авт. кол.), Н.С.Кунецової, Є.О. Рябоконя. К.: Алерта, 2019. 622 с.

12. Гришук В. К. Юридична відповідальність : навч. посіб. / В. К. Гришук; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Л., 2012. - 155 с.
13. Кохановська О.В. Теоретичні проблеми інформаційних відносин у цивільному праві: Монографія. - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2006. - 463 с.
14. Відшкодування моральної та матеріальної шкоди / За ред. М.К.Галянтича, К.: Юрінком Інтер, 2011. 624 с.
15. Отраднава, О. О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань [Текст] : Монографія / О. О. Отраднава. - Київ : Юрінком Інтер, 2014. - 328 с.
16. Отраднава, О. О. Вчення про делікти [Текст] : [підрозд. 2.5] / О. О. Отраднава // Правова доктрина України : У 5 т. / Нац. акад. прав. наук України; редкол. В. Я. Тацій [та ін.]. - Х. : Право, 2013. - Т. 3: Доктрина приватного права України. - С. 316-329.
17. Халабуденко О.А. Несумлінне вторгнення в чужі договірні відносини: деякі теоретичні та практичні аспекти// Дев'ять юридичних диспутів з актуальних проблем приватного права, присвячені пам'яті Єв.В. Васьковського. Одеса, 2019. – 412 с. С. 74-79.
18. Халабуденко О.А. Конструкції деліктної відповідальності виключно за економічну шкоду // Модернізація цивільно-правової відповідальності. Матвеевські цивілістичні читання. Матеріали міжн. Наук.-практ. Конф. Київ, 18 жовт. 2019 р./Р.А. Майданик, Цюра та ін.; відп. Ред. Р.А. Майданик. К., 2019. – 352 с. С. 298-303.

## **МОДУЛЬ 10.**

### **СПАДКОВЕ ПРАВО**

#### **Лекція 68.**

#### **Загальні положення про спадкування**

Поняття та види спадкування. Відкриття спадщини. Час і місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Право на спадкування, усунення від права на спадкування. Склад спадщини.

Права та обов'язки осіб, які не входять до складу спадщини. Особливості спадкування окремих об'єктів. Спадкування обов'язку відшкодувати майнову шкоду (збитки) та моральну шкоду, яка була завдана спадкодавцем. Обов'язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця.

#### **Лекція 69.**

#### **Спадкування за заповітом**

Поняття заповіту та право на заповіт. Види заповіту. Форма заповіту. Права заповідача. Заповідальний відказ. Покладення. Встановлення сервітуту у заповіті. Право на обов'язкову частку у спадщині. Підпризначення спадкоємця. Скасування та зміна заповіту. Недійсність заповіту. Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом. Виконання заповіту.

#### **Лекція 70.**

#### **Спадкування за законом**

Поняття спадкування за законом і коло спадкоємців за законом. Черговість спадкування за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Спадкування за правом представлення. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом.

#### **Лекція 71.**

#### **Здійснення спадкових прав та спадковий договір**

Здійснення права на спадкування. Прийняття спадщини. Поділ спадщини між спадкоємцями. Спадкова трансмісія. Відмова від прийняття спадщини. Відповідальність спадкоємців за борги спадкодавця. Відшкодування витрат, які падають на спадкоємця. Охорона спадкового майна та управління ним. Оформлення права на спадщину. Відумерлість спадщини.

Поняття, предмет та форма спадкового договору. Сторони в договорі, їх права і обов'язки. Забезпечення виконання та розірвання спадкового договору.

#### **ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ 10.**

1. Поняття та види спадкування.
2. Відкриття спадщини.
3. Час і місце відкриття спадщини.
4. Спадкоємці.
5. Право на спадкування, усунення від права на спадкування.
6. Склад спадщини.
7. Права та обов'язки осіб, які не входять до складу спадщини.
8. Особливості спадкування окремих об'єктів.
9. Обов'язок спадкоємців відшкодувати витрати на утримання, догляд, лікування та поховання спадкодавця.
10. Поняття заповіту та право на заповіт.
11. Види заповіту.
12. Форма заповіту.
13. Права заповідача. Заповідальний відказ.
14. Покладення.
15. Право на обов'язкову частку у спадщині.
16. Підпризначення спадкоємця.
17. Скасування та зміна заповіту. Недійсність заповіту.
18. Спадкування частини спадщини, що не охоплена заповітом.
19. Виконання заповіту.
20. Поняття спадкування за законом і коло спадкоємців за законом.
21. Черговість спадкування за законом.
22. Зміна черговості одержання права на спадкування. Спадкування за правом представлення.
23. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом.
24. Здійснення права на спадкування.
25. Прийняття спадщини.
26. Поділ спадщини між спадкоємцями.
27. Спадкова трансмісія.
28. Відмова від прийняття спадщини.
29. Відповідальність спадкоємців за борги спадкодавця.
30. Охорона спадкового майна та управління ним.
31. Оформлення права на спадщину.
32. Відумерлість спадщини.
33. Поняття, предмет та форма спадкового договору.
34. Сторони в договорі, їх права і обов'язки.
35. Забезпечення виконання та розірвання спадкового договору.

#### **РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:**

1. Конституція України. Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості ВРУ. – 1996. - № 30. – Ст. 141. Цивільний кодекс України від 16 січня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №40-44. Ст. 356.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №40-44. Ст. 356.

3. Про нотаріат: Закон України № 3425-ХІІ від 2 вересня 1993 р. // ВВР. – 1993. - № 39. – Ст. 383.
4. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5 // Офіційний вісник України від 07.03.2012 р., № 17, стор. 66, стаття 632 6.
5. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування: Наказ Міністерства юстиції України від 11.11.2011 № 3306/5 // Офіційний вісник України від 02.12.2011 р., № 91, стор. 172, стаття 3312 7.
6. Про внесення змін до Порядку посвідчення заповітів і доручень, прирівнюваних до нотаріально посвідчених. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 липня 2006 р. № 940. // Офіційний вісник України від 19.07.2006 р., № 27, стор. 100, стаття 1966
7. Про затвердження Положення про Спадковий реєстр: Наказ Міністерства юстиції України від 07.07.2011 № 1810/5 // Офіційний вісник України від 25.07.2011 р., № 54, стор. 34, стаття 2155
8. Про затвердження Порядку державної реєстрації заповітів і спадкових договорів у Спадковому реєстрі: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 № 491 // Офіційний вісник України від 20.05.2011 р., № 35, стор. 75, стаття 1459 10.
9. Про судову практику у справах про спадкування: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.2008 р. №7 // Вісник Верховного суду України від 22.06.2008 р., № 6, стор. 17.
10. Постанови Пленуму Верховного Суду в цивільному судочинстві. 3-ті вид., допов. і перероб. Упорядник Вереша Р.В. Київ: Алерта, 2020. 411 с.
11. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. - 5- те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцової, В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – Т.1. – 832 с.
12. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників Проекту ЦКУ. – К.: Істина, 2004. 928 с.
13. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. [текст] / За заг. ред. Бобрика В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 784 с.
14. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник. / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнєцової, Р. А. Майданика. – К.: Юрінком-Інтер, 2017. 976 с.
15. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. – К.: Істина, 2013. – 808 с.
16. Цивільне право України [Текст] : навч. посіб : у 2 т. / Іванов Ю. Ф., Курилiна О. В., Іванова М. В. - 2-ге вид., допов. і перероб. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. - Т. 1. - 2019. - 340 с.
17. Цивільне право. Практикум: навч. посіб. 2-те вид., перераб. і доп./За ред. Р.А. Майданика (кер. авт. кол.), Н.С.Кузнєцової, Є.О. Рябокoня. К.: Алерта, 2019. 622 с.
18. Кухарєв О. Є. Спадкове право України : підручник. Київ : Алерта, 2020. 362 с. Харьковская цивилистическая школа: грани наследственного права [Текст] : монография / под ред. И. В. Спасибо-Фатеевой ; Нац. юрид. ун-т им. Ярослава Мудрого. - . - Харьков : Право, 2016. - . - 608 с.
19. Лепех С.М. Спадкування права на вклад у банку/ С. Лепех// Актуальні проблеми приватного права : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч.. 92-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В.П. Маслова, 28 лют. 2014 р., - Х., 2014. – 376с. – С. 159-161.
20. Спадкове право : підручник. – К. : Алерта ; КНТ ; ЦУЛ, 2009. – 264 с. 4 12. Рябокoнь Є.О. Спадкове право. – К., 2009. – 351 с
21. Харьковская цивилистическая школа: грани наследственного права [Текст] : монография / под ред. И. В. Спасибо-Фатеевой ; Нац. юрид. ун-т им. Ярослава Мудрого. - . - Харьков: Право, 2016. -- 608 с.



## **ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ**

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

### **Тематика індивідуальних завдань для студентів денної та контрольних робіт для студентів заочної форми навчання:**

#### **МОДУЛЬ 1. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО – ГАЛУЗЬ ПРИВАТНОГО ПРАВА ТА ЙОГО ДЖЕРЕЛА**

1. Співвідношення цивільного і господарського права.
2. Поняття майнових та немайнових відносин, їх зміст.
3. Елементи цивільно-правового методу.
4. Специфічні риси функцій цивільного права.
5. Поділ цивільного права на публічне та приватне право.
6. Значення принципів цивільного права.
7. Місце цивільного права в системі права України.
8. Нормативно-правові акти загальної дії та нормативно-правові акти спеціальної дії.
9. Тлумачення норм цивільного права.
10. Цивільний кодекс України.
11. Норми будівельного права в цивільному законодавстві України.
12. Дія цивільного законодавства.
13. Аналогія права та аналогія закону.
14. Міжнародний договір, який регулює цивільні відносини, як частина національного цивільного законодавства України.
15. Поняття і випадки застосування звичаю.
16. Положення Конвенції про захист прав людини і основних свобод, які відносяться до приватного права.
17. Акти міжнародного законодавства в системі джерел цивільного законодавства.
18. Рішення судових інстанцій в системі джерел цивільного права.
19. Рішення Європейського суду з прав людини як джерело цивільного права.
20. Завдання для цивільного права України в контексті євроінтеграційної політики.

#### **МОДУЛЬ 2.**

## **ОСОБИ, ОБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ І ПІДСТАВИ ЇХ ПРИДБАННЯ**

1. Обсяг та зміст правоздатності фізичної особи.
2. Співвідношення правоздатності та суб'єктивних прав фізичних осіб.
3. Правоздатність громадян інших держав і осіб без громадянства.
4. Випадки обмеження цивільної правоздатності.
5. Види цивільної дієздатності фізичної особи.
6. Емансипація (підстави та правові наслідки).
7. Дієздатність громадян інших держав і осіб без громадянства.
8. Порядок здійснення цивільних прав та обов'язків недієздатними особами.
9. Опіка над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, а також фізичної особи, місце перебування якої невідоме.
10. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою.
11. Індивідуалізація фізичної особи.
12. Випадки державної реєстрації деяких актів цивільного стану, їх види.
13. Фізична особа-підприємець.
14. Права та обов'язки опікуна.
15. Права та обов'язки піклування.
16. Функції інституту юридичних осіб.
17. Поняття теорії походження юридичної особи.
18. Юридичні особи приватного та публічного права.
19. Державна податкова адміністрація як юридична особа публічного права.
20. Організаційно-правові форми юридичних осіб.
21. Юридичне значення реєстрація (перереєстрація) юридичної особи.
22. Поняття установчих документів юридичної особи та вимоги до них.
23. Момент виникнення і припинення цивільної дієздатності юридичної особи.
24. Особисті немайнові та майнові права юридичної особи. Орган юридичної особи.
25. Юридично-значуща діяльність юридичної особи.
26. Майнове становище філії та представництва.
27. Дочірнє підприємство.
28. Індивідуалізація юридичної особи.
29. Поняття та види господарських товариств.
30. Відповідальність юридичних осіб.
31. Порядок ліквідації юридичної особи.
32. Черговість задоволення вимог кредиторів у випадку ліквідації юридичної особи.
33. Форми участі у цивільних правовідносинах держави.
34. Правовий статус органів та представників, через яких діє держава у цивільних правовідносинах.
35. Органи та представники, через яких діє Автономної Республіки Крим у цивільних правовідносинах, їх правовий статус.
36. Органи, через які діє територіальна громада у цивільних правовідносинах.
37. Відповідальність держави за зобов'язаннями.
38. Відповідальність територіальних громад за зобов'язаннями.
39. Теорії про об'єкти цивільного права.
40. Поняття та особливості робіт та послуг як об'єктів цивільних прав, їх поняття та види.
41. Нематеріальні блага як об'єкти цивільних прав, їх поняття та види.
42. Тварини як особливий об'єкт цивільних прав.
43. Державна реєстрація прав на нерухомість.
44. Регламентація порядку виготовлення, відчуження та схоронності речей, обмежених у цивільному обороті.
45. Підприємство як єдиний майновий комплекс. Поняття підприємства.
46. Передання прав за цінним папером. Виконання за цінним папером.

47. Валюта України. Іноземна валюта. Монетарні метали.
48. Групи та види цінних паперів.
49. Поняття та значення об'єктів цивільних правовідносин.
50. Оборотоzdатність об'єктів прав.

### **МОДУЛЬ 3.**

#### **ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТ СУБ'ЄКТИВНИХ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ**

1. Правосуб'єктність учасників цивільних правовідносин.
2. Поняття і види юридичного складу, його особливості.
3. Юридичні події: абсолютні та відносні.
4. Юридичні дії: правомірні та неправомірні, юридичні вчинки та юридичні акти.
5. Випадки виникнення цивільних правовідносин на підставах, що не передбачені цивільним законодавством.
6. Підстави припинення цивільних правовідносин.
7. Зміст меж здійснення цивільних прав.
8. Особливості умов виконання цивільних обов'язків. Межі здійснення цивільних обов'язків.
9. Поняття захисту цивільних прав.
10. Судові способи здійснення захисту цивільних прав і інтересів.
11. Способи волевиявлення учасника правочину.
12. Презумпція правомірності правочину.
13. Правила тлумачення змісту правочину.
14. Правові наслідки недійсності окремих частин правочину.
15. Види недійсних правочинів.
16. Правове значення представництва.
17. Передоручення.
18. Обмеження вчинення правочинів представником.
19. Перевищення повноважень представником.
20. Довіреність юридичної особи.
21. Представництво без повноважень.
22. Основні положення скасування довіреності.
23. Відмова представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю.
24. Значення строку та терміну в цивільному праві.
25. Місце строків (термінів) у системі юридичних фактів цивільного права.
26. Порядок вчинення дій в останній день строку.
27. Право на позов.
28. Зміна тривалості позовної давності.
29. Застосування позовної давності до додаткових вимог.
30. Випадки, на які позовна давність не поширюється.

### **МОДУЛЬ 4.**

#### **ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ**

1. Види і зміст особистих немайнових прав.
2. Обмеження особистих немайнових прав.
3. Спростування недостовірної інформації.
4. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права.
5. Правові наслідки невиконання рішення суду про захист особистого немайнового права.
6. Право фізичної особи, особисте немайнове право якої порушено, на відшкодування шкоди.
7. Зміст права на життя та права на охорону здоров'я.
8. Зміст права на свободу і на особисту недоторканість.
9. Зміст права на сім'ю.

10. Зміст права на опіку або піклування.
11. Поняття і зміст патронату.
12. Право на ім'я, його зміст.
13. Повага до людини, яка померла.
14. Право на індивідуальність, його зміст.
15. Право на місце проживання, його зміст.
16. Поняття та зміст права на мирні зібрання.
17. Проблемні питання оборотоздатності окремих немайнових права фізичної особи.
18. Право на використання імені.
19. Інформаційне суспільство та права осіб.
20. Права на мериторні блага.

## **Модуль 5.**

### **РЕЧОВІ ПРАВА В СИСТЕМІ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ**

1. Поняття і зміст права власності.
2. Об'єкти і суб'єкти речових прав.
3. Поняття і зміст: володіння, сервітуту, емфітевзису та суперфіцій.
4. Поняття та особливості захисту речових прав.
5. Недоторканість права власності.
6. Окремі способи набуття права власності, їх характеристика.
7. Суб'єкти та об'єкти права власності.
8. Момент виникнення права власності.
9. Припинення права власності.
10. Спосіб і випадки обмеження здійснення права власності.
11. Тягар утримання майна.
12. Право власника на забудову земельної ділянки.
13. Поняття і правові наслідки самочинного будівництва.
14. Права житлово-будівельного (житлового) кооперативу та їх членів на квартиру в будинку кооперативу.
15. Об'єднання власників житлових будинків, квартир.
16. Порядок припинення права власності.
17. Види спільної власності.
18. Момент виникнення права спільної власності.
19. Утримання майна, що перебуває у спільній власності.
20. Виділ і поділ майна, що перебуває у спільній власності.
21. Виділ частки із майна в спільній частковій власності.
22. Поділ майна в спільній частковій власності.
23. Припинення права спільної власності.
24. Припинення спільної часткової власності.
25. Принцип рівних умов захисту всіх суб'єктів права власності.
26. Основні засади захисту права власності.
27. Віндикаційний позов.
28. Негаторний позов.
29. Придбання права власності за давністю володіння
30. Розрахунки при витребуванні речей із незаконного володіння.
31. Недійсність актів, що порушують право власності.
32. Дії правоохоронних органів із захисту права власника при порушенні права.
33. Позов про виключення майна з опису або звільнення з-під арешту.
34. Визнання права власності.
35. Виключення майна з опису та звільнення з-під арешту.
36. Суб'єкти та об'єкти права володіння чужим майном.
37. Іпотека в будівництві

38. Захист володіння майном.
39. Момент виникнення та припинення володіння чужими речами.
40. Підстави виникнення, припинення та захист права користування чужим майном.

## **Модуль 6.**

### **ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

1. Теорії прав інтелектуальної власності.
2. Законодавство про інтелектуальну власність в Україні.
3. Характеристика національних та міжнародних нормативно-правових актів.
4. Передання майнових прав інтелектуальної власності.
5. Випадки обмеження майнових прав інтелектуальної власності.
6. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору та за замовленням.
7. Службові результати інтелектуальної діяльності.
8. Загальні та специфічні способи захисту права інтелектуальної власності.
9. Поняття авторського права в об'єктивному та суб'єктивному сенсі.
10. Комп'ютерні програми як об'єкти інтелектуальної власності.
11. Обсяг правової охорони об'єктів авторського права.
12. Співавторство і його види.
13. Особисті немайнові та виключні майнові права автора.
14. Знак охорони авторського права.
15. Момент виникнення авторського права. Презумпція авторства.
16. Правові наслідки закінчення строку чинності авторського права.
17. Використання цитат творів у наукових, освітніх, культурних та соціальних цілях..
18. Момент виникнення суміжних прав.
19. Випадки обмеження суміжних прав.
20. Строк охорони суміжних прав.
21. Поняття патентного права в об'єктивному та суб'єктивному сенсі.
22. Момент виникнення патентних прав.
23. Обсяг правової охорони винаходу, корисної моделі та промислового зразка.
24. Співавторство та співробітництво.
25. Особисті немайнові та виключні майнові права винахідника і автора.
26. Правові наслідки припинення дії патенту та визнання патенту недійсним.
27. Правові наслідки закінчення строку чинності патентного права.
28. Момент виникнення та момент припинення права на комерційне найменування.
29. Строк охорони комерційного найменування.
30. Момент виникнення та припинення права на торгівельну марку (знаку для послуг).
31. Строк охорони торгівельної марки (знаку для послуг).
32. Момент виникнення та припинення права на географічне зазначення.
33. Строк охорони географічного зазначення.

## **МОДУЛЬ 7.**

### **ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНЕ ПРАВО ТА ДОГОВІР**

1. Відмінності зобов'язальних правовідносин від речових прав.
2. Правова класифікація зобов'язань і критерії її здійснення.
3. Право вимоги.
4. Треті особи у зобов'язанні. Зміна осіб у зобов'язанні.
5. Здійснення переведення боргу.
6. Здійснення і сторони відступлення права вимоги (цесія).
7. Особливості виконання грошового зобов'язання.
8. Підстави виникнення права на неустойку. Законна неустойка.
9. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого завдатком.

10. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого порукою. Припинення поруки.
11. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого гарантією. Право гаранта на зворотню вимогу до боржника.
12. Правові наслідки невиконання зобов'язання, забезпеченого заставою.
13. Договір застави.
14. Задоволення вимог заставодержателя за рахунок предмета застави.
15. Реалізація предмета застави з публічних торгів.
16. Припинення права застави.
17. Задоволення вимог за рахунок речі, яку притримує кредитор.
18. Правові наслідки порушення зобов'язань та їх види.
19. Значення цивільно-правового договору.
20. Зміст принципів договірної права.
21. Протокол про наміри: поняття та особливості.
22. Правові ефекти оферти та акцепту.
23. Момент укладення договору.
24. Стадії укладення договору.
25. Правові наслідки недотримання форми договору.
26. Види договірних умов.
27. Випадки тлумачення змісту договору.
28. Момент зміни та розірвання договору.
29. Правові наслідки зміна та розірвання договору.
30. Порядок продовження чинності договору.

## **МОДУЛЬ 8.**

### **ОКРЕМІ ВИДИ ДОГОВІРНИХ ЗАБОВ'ЯЗАНЬ**

1. Загальні та відмінні риси договорів про передання майна у власність.
2. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором купівлі-продажу.
3. Різновиди договору купівлі-продажу.
4. Захист прав споживачів при укладенні договору роздрібної купівлі-продажу.
5. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором поставки.
6. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором контрактації.
7. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Різновиди цього договору.
8. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором міни. Різновиди цього договору.
9. Особливості договору міни майна на роботи (послуги) як змішаного договору.
10. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором ренти. Різновиди цього договору.
11. Забезпечення виплати ренти.
12. Підстави припинення договору довічного утримання (догляду).
13. Договір довічного утримання (догляду).
14. Поняття і зміст пожертви.
15. Загальні та відмінні риси договорів про оплатне передання майна у тимчасове володіння та користування.
16. Користування річчю, переданою у найм.
17. Права та обов'язки сторін, правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором прокату.

18. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором найму (оренди) земельної ділянки.
19. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором найму (оренди) будівлі або іншої капітальної споруди.
20. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором найму (оренди) транспортного засобу.
21. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором лізингу.
22. Черговість надання житла в державному та громадському житловому фонді.
23. Відмінності соціального та комерційного (приватного) найму житла.
24. Порядок видачі та строк дії ордера на житлове приміщення.
25. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором позички.
26. Загальні та відмінні риси договорів про оплатне виконання робіт.
27. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором побутового підряду.
28. Захист прав споживачів: цивільно-правові аспекти.
29. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором будівельного підряду.
30. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.
31. Загальні та відмінні риси договорів про надання послуг.
32. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором перевезення.
33. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором транспортного експедирування.
34. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором зберігання.
35. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором страхування. Різновиди договору страхування. Види страхування
36. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором доручення.
37. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором комісії.
38. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором управління майном.
39. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором позики, кредитним договором і договором банківського вкладу.
40. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором банківського рахунку.
41. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором факторингу.
42. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень, розрахункових чеків, за акредитивом, за інкасовими дорученнями.
43. Загальні та відмінні риси договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Види таких договорів.
44. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за ліцензійним договором.
45. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.

46. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором про передання виключних майнових права інтелектуальної власності.
47. Правові наслідки невиконання (неналежного виконання) сторонами своїх обов'язків за договором комерційної концесії (франчайзингу). Види таких договорів.
48. Юридична характеристика договору про спільну діяльність.
49. Спільні витрати та збитки учасників договору простого товариства.
50. Розподіл прибутку між учасниками договору простого товариства.

## **МОДУЛЬ 9. НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ**

1. Підстави виникнення зобов'язання, що виникає із публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу.
2. Підстави виникнення зобов'язання, що виникає із публічної обіцянки винагороди за результатами конкурсу.
3. Умови проведення конкурсу на результати інтелектуальної власності.
4. Юридична характеристика вчинення дій в інтересах іншої особи без її доручення.
5. Підстави виникнення зобов'язання, що виникає із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.
6. Підстави виникнення зобов'язання, що виникає внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи.
7. Підстави виникнення зобов'язання, що виникає у зв'язку з рятуванням майна іншої особи.
8. Підстави виникнення зобов'язання, що виникає в разі створення загрози життю, здоров'ю, майну особи.
9. Суб'єкти і зміст деліктних зобов'язань.
10. Необхідні та факультативні умови виникнення деліктних зобов'язань.
11. Врахування вини потерпілого та майнового стану заподіювача шкоди в деліктних зобов'язаннях.
12. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності.
13. Проблемні аспекти відшкодування моральної шкоди.
14. Відшкодування шкоди, заподіяної найманим працівником установи, підприємства, організації під час виконання ним своїх трудових обов'язків.
15. Відшкодування шкоди, заподіяної незаконними діями органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування або їхніми посадовими особами.
16. Відшкодування шкоди, заподіяної незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього (досудового) слідства, прокуратури або суду.
17. Відшкодування шкоди, завданої злочином.
18. Загальні положення набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.
19. Безпідставне збагачення: цивільно-правові конструкції.
20. Питання відшкодування доходів від безпідставного збагачення.

## **МОДУЛЬ 10. СПАДКОВЕ ПРАВО**

1. Відкриття спадщини, місце і час відкриття спадщини, їх правове значення.
2. Права та обов'язки померлого, які не успадковуються.
3. Визначення кола спадкоємців.
4. Підстави усунення від спадкування.
5. Спадкування права на земельну ділянку; спадкування частки у праві спільної власності; спадкування права на вклад у банку;
6. Спадкування права на відшкодування збитків, моральної шкоди та сплату неустойки.



7. Секретний заповіт.
8. Спадкування подружжя.
9. Посвідчення заповіту нотаріусом, іншими посадовими особами.
10. Заповіт з умовою.
11. Призначення і підпризначення спадкоємців.
12. Суб'єкти права на обов'язкову частку у спадщині.
13. Спадкування за правом представлення.
14. Правові наслідки відмови від прийняття спадщини.
15. Прийняття спадщини особою, яка постійно проживала зі спадкодавцем, а також малолітніми, неповнолітніми, недієздатними особами та особами, дієздатність яких обмежена.
16. Контроль за виконанням заповіту.
17. Легат.
18. Внесення змін до свідоцтва про право на спадщину та його анулювання. Визнання недійсним свідоцтва про право на спадщину.
19. Особливості спадкового договору з участю подружжя.
20. Забезпечення виконання спадкового договору.

## МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

Вивчення курсу «Цивільне право» в організаційному плані здійснюється за модульно-рейтинговою системою, яка спрямована на активізацію поглибленого засвоєння студентами цивільно-правових явищ, сучасних конструкцій цивільного права, оцінку юридично-значущий поведінки суб'єктів цивільних відносин і самостійну творчу роботу з формування власної правової культури.

Рейтингова оцінка з дисципліни – це сума оцінок ( балів) усіх видів навчання студентів, які передбачаються навчальною програмою. До них відносяться :

- відвідування лекцій і наявність та якість конспектів лекцій;
- відвідування семінарів та участь в них:
  - а) виступи з доповідями ,
  - б) доповнення доповідей,
  - г) вміння формулювати і ставити питання, вести дискусії
- написання та захист індивідуальних завдань.

Модульний контроль проводиться після завершення практичних занять і здійснюється за навчальними матеріалом, що розглядався в курсі. Формою модульного контролю є письмові контрольні роботи, тестування та усне опитування студентів.

До модульного контролю допускаються студенти, які виконали усі види навчальних робіт, передбачених навчальною програмою.

Студенти, які не пройшли модульний контроль, не допускаються до підсумкового контролю (екзамену).

За дозволом деканату та за згодою кафедри окремі студенти (при наявності необхідної мотивації) можуть в додатковий час спробувати підвищити свій рейтинг модульного контролю.

При оцінюванні знань студентів використовується чотирибальна шкала оцінювання (5, 4, 3, 2), яка водночас приводиться у відповідність до європейської шкали оцінювання ECTS за таблицею:

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
82-89	<b>B</b>	добре	
74-81	<b>C</b>		
64-73	<b>D</b>	задовільно	
60-63	<b>E</b>		
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Студент має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

### Розподіл балів, які отримують студенти III семестр (залік)

Поточне оцінювання та самостійна робота								ІЗ	Підсумковий тест/рішення казусів	Сума	
М1		М2		М3		М4	М5	М6	20	40	100
ЗМ1.1.	ЗМ1.2.	ЗМ2.1.	ЗМ2.2.	ЗМ3.1.	ЗМ3.2.	7	7	5			
3	4	3	4	3	4						

#### IV семестр (залік)

Поточне оцінювання та самостійна робота								ІЗ	Підсумковий тест/рішення казусів	Сума
М7		М8								
ЗМ 7.1.	ЗМ 7.2.	ЗМ 8.1	ЗМ 8.2.	ЗМ 8.3.	ЗМ 8.4.	ЗМ 8.5.	ЗМ 8.6.			
5	5	5	5	5	5	5	5	20	40	100

#### V семестр (іспит)

Поточне оцінювання та самостійна робота		ІЗ	Іспит	Підсумковий тест	Сума
М9	М10				
10	10	20	30	30	100

## ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет цивільного права.
2. Принципи цивільного права.
3. Добросовісність та розумність в цивільному праві.
4. Методи цивільно-правового регулювання
5. Цивільне законодавство України: поняття та структура.
6. Цивільні правовідносини: поняття, види, елементи.
7. Цивільно-правові прерогативи: суб'єктивні права, секундарні права, заперечення проти матеріально-правових вимог.
8. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків.
9. Право на захист у цивільному праві.
10. Способи захисту цивільних прав
11. Цивільна правоздатність фізичної особи
12. Місце проживання фізичної особи
13. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою
14. Оголошення фізичної особи померлою
15. Цивільна дієздатність малолітніх осіб.
16. Цивільна дієздатність неповнолітніх осіб.
17. Повна цивільна дієздатність фізичних осіб.
18. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи
19. Визнання фізичної особи недієздатною
20. Поняття, ознаки юридичної особи
21. Види юридичних осіб
22. Організаційно-правові форми юридичних осіб.
23. Порядок створення юридичних осіб, їх державна реєстрація.
24. Способи індивідуалізації юридичних осіб (найменування, місцезнаходження)
25. Цивільна право дієздатність юридичних осіб
26. Філії на представництва юридичної особи
27. Органи юридичної особи
28. Припинення юридичної особи: загальна характеристика
29. Реорганізація юридичної особи правонаступництвом.
30. Ліквідація юридичної особи
31. Господарські товариства як юридичні особи (загальна характеристика)
32. Виробничий кооператив як юридична особа
33. Об'єкти цивільних прав (загальна характеристика).
34. Майно.
35. Речі.
36. Класифікація речей як об'єктів цивільних прав.
37. Житлові та нежитлові приміщення як об'єкти прав.
38. Правовий режим незавершеного будівництва.
39. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних прав.
40. Цінні папери як об'єкти цивільних прав.
41. Інформація як об'єкт цивільних прав.
42. Тварини як об'єкти прав.
43. Юридичні факти.
44. Поняття та види правочинів.
45. Умови дійсності правочинів.
46. Форма правочинів.
47. Недійсні правочини та їх види.
48. Правові наслідки визнання правочину недійсним.
49. Правові наслідки недодержання вимог закону про форму правочину

50. Правові наслідки вчинення правочину неповнолітніми особами за межами їх дієздатності.
51. Правові наслідки вчинення правочину фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена.
52. Правові наслідки вчинення правочину недієздатною фізичною особою.
53. Правові наслідки вчинення правочину, який порушує публічний порядок.
54. Правові наслідки правочину, який вчинений під впливом помилки, обману, насильства, збігу тяжких обставини.
55. Правові наслідки правочину, який вчинено у результаті зловмисної домовленості представника однієї сторони з другою стороною.
56. Правові наслідки вчинення правочину без дозволу органу опіки та піклування.
57. Правові наслідки вчинення правочину особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними.
58. Поняття та види представництва.
59. Довіреність. Форма, строк, види довіреності.
60. Припинення представництва за довіреністю.
61. Строки та терміни в цивільному праві: поняття та види
62. Позовна давність. Загальна та спеціальна позовна давність.
63. Правові наслідки перебігу позовної давності. Початок перебігу позовної давності.
64. Переривання та зупинення перебігу позовної давності.
65. Вимоги, на які позовна давність не поширюються.
66. Поняття, ознаки та види особистих немайнових прав фізичної особи.
67. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи.
68. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.
69. Поняття та зміст права власності.
70. Здійснення права власності.
71. Право приватної власності.
72. Право державної власності.
73. Право комунальної власності.
74. Набуття права власності за договором.
75. Набуття права власності на новостворене майно.
76. Набуття права власності на безхазяйну річ, знахідку, скарб.
77. Набувальна давність.
78. Припинення права власності.
79. Право спільної часткової власності.
80. Переважне право купівлі частки у спільній частковій власності.
81. Право спільної сумісної власності.
82. Самочинне будівництво. Поняття, правові наслідки здійснення самочинного будівництва.
83. Способи захисту права власності.
84. Віндикація та її межі. Розрахунки при віндикації.
85. Негаторний позов.
86. Визнання права власності.
87. Поняття права інтелектуальної власності та його загальна характеристика. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності.
88. Суб'єкти права інтелектуальної власності та об'єкти права інтелектуальної власності.
89. Підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності.
90. Майнові та особисті немайнові права інтелектуальної власності.
91. Строк чинності прав інтелектуальної власності.
92. Використання об'єкта права інтелектуальної власності. Передання майнових прав інтелектуальної власності.
93. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням.

94. Наслідки порушення права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності судом.
95. Поняття авторського права.
96. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Співавторство. Виникнення авторського права.
97. Особисті немайнові та майнові права автора, строки їх чинності та наслідки припинення.
98. Суміжні права: об'єкти, суб'єкти, підстави виникнення та зміст.
99. Порушення авторських і суміжних прав, порядок і способи їх захисту.
100. Поняття патентного права. Винахід, корисна модель, промисловий зразок як об'єкти патентного права.
101. Винахід і корисна модель як об'єкти права інтелектуальної власності. Умови патентоспроможності винаходу і корисної моделі.
102. Промисловий зразок як об'єкт права інтелектуальної власності.
103. Право інтелектуальної власності на торговельну марку.
104. Zobov'язання: поняття, види, підстави виникнення
105. Суб'єкти zobov'язання. Множинність сторін у zobov'язанні.
106. Способи, строки та місце виконання zobov'язання.
107. Поручка. Права поручителя. Припинення поручки.
108. Гарантія. Незалежність гарантії. Права та обов'язки гаранта. Припинення гарантії.
109. Завдаток як вид забезпечення виконання zobov'язання.
110. Поняття та види застави.
111. Іпотека. Форма договору про іпотеку. Права та обов'язки іпотекодавця та іпотекодержателя.
112. Притримання як вид забезпечення виконання zobov'язання.
113. Довірча власність.
114. Припинення zobov'язання.
115. Договір: поняття, зміст, види
116. Порядок укладення, зміни та припинення договору.
117. Zobov'язання: поняття, зміст, види, підстави виникнення.
118. Виконання zobov'язань: поняття, принципи, сторони, види.
119. Неустойка як спосіб забезпечення виконання zobov'язань.
120. Притримання як спосіб забезпечення виконання zobov'язань.
121. Завдаток як спосіб забезпечення виконання zobov'язань.
122. Застава як спосіб забезпечення виконання zobov'язань.
123. Банківська гарантія та поручка як способи забезпечення виконання zobov'язань.
124. Цивільно-правова відповідальність: поняття, форми, види.
125. Зміна та припинення zobov'язань: поняття, підстави, способи.
126. Поняття, елементи та види договору купівлі-продажу,
127. Права та обов'язки сторін за договором купівлі-продажу
128. Договір роздрібної купівлі-продажу. його вили. Права покупця. Відповідальність сторін.
129. Зміст договору поставки.
130. Відповідальність сторін за порушення договору поставки, припинення договору. Відрахування збитків при припиненні договору.
131. Договір контрактації сільськогосподарської продукції.
132. Договір енергопостачання.
133. Договір продажу нерухомості, підприємства.
134. Договір міни.
135. Дарування: поняття, предмет, форма договору.
136. Пожертва.
137. Договір ренти.
138. Договір довічного утримання.

139. Оренда: предмет, поняття, форма договору. Строк договору. Дострокове розірвання договору.
140. Права та обов'язки за договором оренди.
141. Договір прокату.
142. Договір оренди транспортних засобів.
143. Оренда земельної ділянки.
144. Оренда будівлі та іншої капітальної сировини.
145. Лізинг.
146. Поняття, види договорів найму жилого приміщення.
147. Договір підряду.
148. Будівельний підряд.
149. Побутовий підряд.
150. Підряд на проектні та пошукові роботи.
151. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт.
152. Договір про надання послуг.
153. Поняття та види перевезень.
154. Договір перевезення вантажу.
155. Договір транспортного експедирування,
156. Договір зберігання.
157. Спеціальні види зберігання,
158. Договір страхування.
159. Основні страхові поняття. Види і форми страхування.
160. Договір доручення.
161. Договір комісії.
162. Договір управління майном.
163. Агентський договір.
164. Кредитний договір. Товарний та комерційний кредит.
165. Договір факторингу.
166. Договір позики.
167. Договір банківського вкладу.
168. Договір банківського рахунку.
169. Форми безготівкових розрахунків. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень.
170. Розрахунки за акредитивом
171. Розрахунки за інкасовими дорученнями, в застосуванням розрахункових чеків.
172. Вексель та його види.
173. Види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
174. Договір комерційної концесії (франчайзинг).
175. Договір простого товариства.
176. Договір про спільну діяльність.
177. Зобов'язання з односторонніх дій.
178. Поняття та види цивільно-правової відповідальності.
179. Форми цивільно-правової відповідальності.
180. Умови цивільно-правової відповідальності.
181. Вина в цивільному праві, випадок, обставини поза контролем сторони правовідносин, непереборна сила
182. Зобов'язання, що виникають із заподіяння шкоди.
183. Відповідальність за шкоду, завдану неповнолітнім та недієздатним особами.
184. Відповідальність за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки.
185. Відповідальність за шкоду, завдану життю та здоров'ю громадянина.
186. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, роботи або послуг.
187. Компенсація моральної шкоди.

188. Поняття та підстави спадкування.
189. Відкриття спадщини.
190. Спадкоємці. Особи, які не мають право успадковувати.
191. Спадкування за заповітом.
192. Спадкування за законом.
193. Перехід права на прийняття спадщини. Спадкова трансмісія, спадкування за правом представлення.
194. Заповідальний підказ.
195. Заповіт під умовою. Заповіт подружжя.
196. Право на обов'язкову частку у спадщині.
197. Прийняття спадщини. Оформлення спадкових прав.
198. Відповідальність спадкоємців по боргам спадкодавця.
199. Відмова від спадщини.
200. Спадковий договір.

### **ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ**

1. Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.
2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

### **ПОЛІТИКА ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ**

1. Студент, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату ФУПП документ, який засвідчує ці причини.
2. Студент, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.
3. Студент, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.
4. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

### **Методичне забезпечення**

#### **I. Законодавчі акти, міжнародні договори, судова практика**

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. №30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2004р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №40-44. Ст. 356.
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.03р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - №№ 18-22. – Ст. 144.
4. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - №3-4. - Ст. 27.
5. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - №21-22. - Ст. 135.
6. Житловий кодекс Української РСР: Закон України від 30.06.1983р. // Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів № 17032/2000.



7. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 року № 1618-IV//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 40-41, 42, ст.492
8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенцію ратифіковано законом № 475/97-ВР від 17.07.97) (Зі змінами та доповненнями, внесеними Протоколом № 11 від 11 травня 1994 року, Протоколом № 14 від 13 травня 2004 року) // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004)
9. Загальна декларація прав людини (Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року)// База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_015#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text)
10. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року № 1906-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 50, ст.540.
11. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 1 липня 2010 року № 2398-VI //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 38, ст.509
12. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11 грудня 2003 року № 1382-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 15, ст.232
13. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII //Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, № 30, ст.379
14. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3480-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 31, ст. 268.
15. Про захист тварин від жорстокого поводження: Закон України від 21 лютого 2006 року № 3447-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 27, ст.230
16. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 року № 1576-XII //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 49, ст.682
17. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 року № 514-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2008, № 50-51, ст.384
18. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 13, ст.69
19. Про кооперацію: Закон України від 10 липня 2003 року № 1087-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 5, ст.35
20. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10 квітня 1992 року № 2265-XII //Відомості Верховної Ради України (ВВР) 1992, № 30, ст.414
21. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 року № 987-XII Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, № 25, ст.283
22. Про фермерське господарство: Закон України від 19 червня 2003 року № 973-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 45, ст.363
23. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 року № 4572-VI //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 1, ст.1
24. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2365-III//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 23, ст.118
25. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI// Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 27, ст.282
26. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 року № 3425-XII //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 39, ст.383
27. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 5-6, ст.30
28. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 року № 755-IV//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 31-32, ст.263

29. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2654-XII Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 47, ст.642
30. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 року № 898-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 38, ст.313
31. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 року № 85/96-ВР// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 18, ст. 78
32. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18 січня 2018 року № 2269-VIII //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 12, ст.68
33. Про приватизацію державного житлового фонду: Закон України від 19 червня 1992 року № 2482-XII //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 36, ст.524
34. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170
35. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року № 586-XIV//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 20-21, ст.190
36. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21 вересня 2006 року № 185-V //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 46, ст.456
37. Про Фонд державного майна України: Закон України від 9 грудня 2011 року № 4107-VI //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 28, ст.311
38. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3792-XII //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 13, ст.64
39. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3689-XII //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 36
40. Про правову охорону географічних зазначень: Закон України від 16 червня 1999 року № 752-XIV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 32, ст.267
41. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3688-XII //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 34
42. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3687-XII//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 7, ст. 32
43. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21 квітня 1993 року № 3116-XII//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 21, ст.218
44. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII// Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 30, ст.239
45. Про страхування: Закон України //(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 18, ст. 78)
46. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1 липня 2004 року № 1952-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 51, ст.553
47. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 45, ст.400
48. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 року № 236/96-ВР//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 36, ст.164
49. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11 січня 2001 року № 2210-III //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 12, ст.64
50. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 року № 2297-VI //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 34, ст. 481
51. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 4, ст.19
52. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-XII//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 16, ст.93
53. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового

- розслідування, прокуратури і суду: Закон України від 1 грудня 1994 року № 266/94-ВР //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 1, ст. 1
54. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 року № 922-VIII //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 9, ст.89
55. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17 листопада 2009 року № 1559-VI //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 1, ст.2
56. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12 липня 2001 року № 2658-III //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 47, ст.251
57. Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 22 листопада 1996 року N 543/96-ВР Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, N 5, ст. 28
58. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 3 жовтня 2019 року № 157-IX //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 4, ст.25
59. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16 грудня 1997 року № 723/97-ВР //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 16, ст.68
60. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 року № 161-XIV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, № 46-47, ст.280
61. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 5 липня 2012 року № 5073-VI //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 25, ст.252
62. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20 травня 1999 року № 687-XIV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 31, ст.246
63. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19 червня 2003 року № 978-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 52, ст.377
64. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лютого 2011 року № 3038-VI Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 34, ст.343
65. Про транспортно-експедиторську діяльність: Закон України від 1 липня 2004 року № 1955-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 52, ст.562
66. Про транспорт: Закон України від 10 листопада 1994 року № 232/94-ВР //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 51, ст.446
67. Кодекс торговельного мореплавства України від 23 травня 1995 року № 176/95-ВР //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, №№ 47, 48, 49, 50, 51, 52, ст.349
68. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року № 3393-VI //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 48-49, ст.536
69. Про залізничний транспорт: Закон України від 4 липня 1996 року № 273/96-ВР //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 40, ст. 183
70. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2344-III //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 22, ст.105
71. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18 листопада 2003 року № 1255-IV //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 11, ст.140
72. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2346-III //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 29, ст.137
73. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23 лютого 2012 року № 4452-VI //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 50, ст.564
74. Про споживче кредитування: Закон України від 15 листопада 2016 року № 1734-VIII //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 1, ст.2

75. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 року № 2664-III //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 1, ст. 1
76. Правила побутового обслуговування населення, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 16 травня 1994 р. N 313 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/313-94-%D0%BF#Text>
77. Постанови Пленуму Верховного Суду в цивільному судочинстві. 3-ті вид., допов. і перероб. Упорядник Вереша Р.В. Київ: Алерта, 2020. 411 с.

## **II. Підручники, навчальні посібники, коментарі, конспекти та тексти лекцій**

1. Цивільне право України. Загальна частина: Підручник. / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р. А. Майданика. – К.: Юрінком-Інтер, 2017. 976 с.
2. Цивільне право України. Особлива частина: Підручник / За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової, Р. А. Майданика. – К.: Юрінком-Інтер, 2017. 1176.
3. Цивільне право України: підруч.: у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова [та ін.]; за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – К.: Право, 2011. – Т.1. – 656 с.
4. Цивільне право України: підруч.: у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова [та ін.]; за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – К.: Право, 2011. – Т.2. – 816 с.
5. Цивільне право України: Загальна частина / За ред. Професорів І.А. Бірюкова і О.Ю. Заїки. – К.: Алерта, 2014. – 510 с.
6. Цивільне право України: Підручник: У 2 т. / За заг.ред. В.І.Борисової, І.В.Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. – Х.: Право, 2017.
7. Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Старцев О.В. Цивільне право України: Підручник. – Вид. 3, перероб. і доп. – К.: Істина, 2013. – 808 с.
8. Майданик Р. А. Речове право: підручник / Р. А. Майданик. К.: Алерта, 2019. 1102 с.
9. Матвеев П.С., Бірюков В.І. Цивільне право (в схемах): Навч. посіб. –К.: Алерта, 2013. – 256 с.
10. Цивільне право: посібник для підготовки до іспиту / Є.О. Харитонов, Н.Ю. Голубєва. – Видання третє, перероблене та доповнене. – Ч І. – Х.: Одиссей, 2013. – 248 с.
11. Ромовська З.В. Українське цивільне право. Загальна частина: Академічний курс: Підручник. – 3-тє вид., допов. – К.: «ВД» Дакор», 2013. –672 с.
12. Мічурін Є.О., Шишка О.Р. Цивільне право. Альбом схем / За ред. Є.О. Мічуріна. – Вид. 4-тє, перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2013. – 464 с.
13. Цивільне право України (Загальна частина): Навчальний посібник / кол. авт. – К.: «ХайТек Прес», 2013. – 432 с.
14. Цивільне право України [Текст] : навч. посіб : у 2 т. / Іванов Ю. Ф., Курилїна О. В., Іванова М. В. - 2-ге вид., допов. і перероб. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. - Т. 1. - 2019. - 340 с.
15. Цивільне право України [Текст]: навч. посіб : у 2 т. / Іванов Ю. Ф., Курилїна О. В., Іванова М. В. - 2-ге вид., допов. і перероб. - Київ : Правова єдність : Алерта, 2019. - Т. 2. - 2019. - 345 с.
16. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-тє вид., перероб. і допов./ за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Куз не цової, В. В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. І. 752 с.
17. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-тє вид., перероб. і допов./ за ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. II. 1048 с.
18. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. [текст] / За заг. ред. Бобрика В.І. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 784 с.
19. Право інтелектуальної власності. Академ. курс: Підручник для студентів

- вищих навч. закладів / За ред. О.А. Підпригори, О.Д.Святоцького. – 2-ге вид., переробл. та допов. – К.: Концерн Видавничий Дім —Ін Юрел, 2004 – 672 с.
20. Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва [та ін.] ; за заг. ред. В. В. Луця. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 384 с.
21. Договірне право України. Загальна частина : навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.; за ред. О.В. Дзери. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 896 с.
22. Договірне право України. Особлива частина : навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнецова та ін.; за ред. О.В. Дзери. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 1200 с.
23. Цивільне право. Практикум: навч. посіб. 2-ге вид., перераб. і доп./За ред. Р.А. Майданика (кер. авт. кол.), Н.С.Кунецової, Є.О. Рябоконея. К.: Алерта, 2019. 622 с.

### III. Монографічні джерела, наукові статті

1. Агеев А. Б. Создание современной системы корпоративного управления в акционерных обществах : вопросы теории и практики / А. Б. Агеев. – М. : Волтерс Клувер, 2010. – 288 с.
2. Азімов Ч. Здійснення самозахисту в цивільному праві. Вісн. Акад. прав. наук України. 2001. № 2 (25). С. 135–141.
3. Азімов, Ч. Н. Про приватне і публічне право [Текст] / Ч. Н. Азімов // Право України. – 1995. – № 1. – С. 32–34.
4. Актуальні питання прикладної цивілістики у сфері складання процесуальних документів. Науково-практичний посібник; [за заг. ред. д.ю.н., професора М.М. Ясинка]. – К.: Алерта, 2015. – 814 с.
5. Баранов В.М. Гражданская самозащита в правозащитной системе государства. Социология и право. 2011. № 1(7). С. 86–102.
6. Басин Ю.Г. Защита субъективных гражданских прав / Ю.Г. Басин, А.Г. Диденко. Сборник КазГУ. Юридические науки. 1971. Вып. 1. С. 3–11. 19.
7. Безклубий І.А. Банківські правочини: цивільно-правові проблеми: Монографія. – К, 2005. – 378с.
8. Беляневич, О. Декілька нотаток про дуалізм права [Текст] / О. Беляневич // Юрид. журн. – 2004. – № 12 (30). – С. 24–26;
9. Бігняк О. Захист корпоративних прав: співвідношення категорій «форми захисту», «способи захисту» та «засоби захисту» (сучасні погляди та концепції). Юрид. вісн. 2013. № 2. С. 43–48.
10. Бірюков, І. Інтерес і суб'єктивне цивільне право [Текст] / І. Бірюков // Право України. – 2004. – № 8. – С. 18– 21.
11. Боднар В. В. Переважні права в цивільному праві України [Текст]: монографія / В. В. Боднар. - Ніжин : Аспект-Поліграф, 2013. - 211 с.
12. Боднар В. В. Поняття та юридична природа переважних прав / В. В. Боднар // Університетські наукові записки. - 2011. - № 4. - С. 119-125.
13. Боднар Н.П. Історія становлення та розвитку інституту превентивного захисту цивільних прав. Вісн. госп. судочинства. 2010. № 3. С. 133–139. 14.
14. Боднар Т.В. Деякі проблеми захисту цивільних прав у договірних зобов'язаннях. Університетські наук. записки. 2007. № 2(22). С. 113–118.
15. Борисова В. До проблеми корпоративних прав учасників підприємницьких товариств / В. Борисова, С. Казанцев // Вісник Академії правових наук України. – 2007. – № 4. – С. 133-140.
16. Борисова В. И. Корпорация – организационно-правовая форма корпоративных отношений // Альманах цивилистики : Сб. статей. Вып. 1 / Под ред. Р. А. Майданика. – К. : Всеукраинская ассоциация издателей "Правова єдність", 2008. – С. 249–269.

17. Бровченко Т. І. Установчі документи юридичних осіб за законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Т. І. Бровченко. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Х., 2015. – 230
18. Бровченко Т. І. Установчі документи юридичних осіб за законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Т. І. Бровченко. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Х., 2015. – 230
19. Булеца С. Б. Цивільно-правові відносини у галузі медичної діяльності: проблеми теорії та практики: монографія / С.Б. Булеца. - Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2015. - 600 с.
20. Булеца С.Б. Право фізичної особи на життя та здоров'я (порівняльно-правовий аспект): монографія. Ужгород: "Ліра", 2006. 172 с.
21. Венедиктова И.В. Охраняемый законом интерес в гражданском праве: монография. – Х.: Точка, 2012. 508 с.
22. Відповідальність у приватному праві: монографія/ І. Безклубий, Н. Кузнецова, Р. Майданик та ін; за заг. Ред. І. Безклубого. К.: Грамота, 2014. 416 с.
23. Відшкодування моральної та матеріальної шкоди / За ред. М.К.Галянтича, К.: Юрінком Інтер, 2011. 624 с.
24. Вінник О. М. Господарські товариства і виробничі кооперативи : правове становище. – К. : Товариство "Знання" КОО, 1998. – 309 с.
25. Вінник О. М. Публічні та приватні інтереси в господарських товариствах: проблеми правового забезпечення : монографія / О. М. Вінник. – К. : Атіка, 2003. – 352 с.
26. Голубєва Н.Ю. Зобов'язання у цивільному праві України: методологічні засади правового регулювання: монографія / Н.Ю. Голубєва. – О • Фенікс 2013. 642 с.
27. Горностай К. Захист, охорона, гарантії прав і свобод людини і громадянина: співвідношення понять. Держава і право. 2001. Вип. 12. С. 51–55.
28. Гражданское и торговое право зарубежных государств / Отв. ред. Е. А. Васильев, А. С. Комаров. — 4-е изд., перераб. и доп. — М., 2004. — Т. I. 560с.
29. Гражданско-правовой метод регулирования общественных отношений / Яковлев В.Ф.. - 2-е изд., доп. - М.: Статут, 2006. - 240 с.
30. Гриняк, А. Б. Цивільно-правовий договір як підстава виникнення права спільної власності фізичних осіб [Текст]: монографія / Андрій Богданович Гриняк; Акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва. - Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. - 175 с.
31. Гришук В. К. Юридична відповідальність : навч. посіб. / В. К. Гришук; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Л., 2012. - 155 с.
32. Гужва А.М. Интерес у договірних зобов'язаннях за римським правом і сучасним цивільним правом України: автореф. Дис. Канд. юрид. наук. – Харків, 2011. 18 с.
33. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности = Les grands systemes de droit contemporains / Пер. с фр. В. А. Туманова. — М.: Международные отношения, 1998. — 400 с.
34. Де Сальвиа М. Прецеденты Европейского Суда по правам человека. Руководящие принципы судебной практики, относящейся к Европейской конвенции о защите прав человека и основных свобод. Судебная практика с 1960 по 2002г. — СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2004. 1072 с.
35. Дзера І.О. Цивільно-правові засоби захисту права власності в Україні: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2001. 256 с. 23.
36. Довгерт А. С. Джерела цивільного права України: види та співвідношення / А. С. Довгерт // Приватне право і підприємництво. - 2015. - Вип. 14. - С. 12-17.
37. Довгерт А. С., Захватаєв В. М. Цивільний кодекс Франції (Code Civil des Français), Кодекс Наполеона (Code Napoléon) // Юридична енциклопедія: В 6-ти тт. — Т. 6: Т — Я. — К., 2004. — 768 с. — С. 369 – 371.

38. Довгерт А.С. Методолгічне значення ідеї наднаціонального цивільного права/Право. –2009. № 8. С. 15-19.
39. Довгерт, А. С. Система приватного права та структура проекту нового цивільного кодексу України [Текст] / А. С. Довгерт // Кодифікація приватного (цивільного) права ; за ред. А. С. Довгерта. – К., 2000.
40. Договір як універсальна правова конструкція: монографія /А. П. Гетьман, В. І. Борисова, О. П. Євсєєв та ін. ; за ред. А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. - Х. : Право, 2012. - 432 с. - (Серія «Харківська правова школа»).
41. Жалинский А. Э., Рерихт А. А. Введение в немецкое право. — М., 2001. — 767 с.
42. Жорнокуй В. Г. Немайнові права учасників господарських товариств : дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.03 / Харківський національний університет внутрішніх справ, 2012. – 196 с.
43. Жорнокуй Ю. М. Проблемні питання визначення поняття «корпорація» та її ознак // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 8. – С. 28–32.
44. Захист права власності. Правої позиції Верховного Суду: коментарі науковців/О.П. Печений, І.В. Спасибо-Фатїїва та ін., за заг ред. І.В. Спасибо-Фатїївої. Харків: ЕКУС, 2020. 496 с.
45. Козлова Н.В. Понятие и сущность юридического лица. Очерк истории и теории. М.: Статут. 2003. 320 с.
46. Корпоративне право України : підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва [та ін.] ; за заг. ред. В. В. Луця. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 384 с.
47. Корпоративне управління : монографія/ І. Спасибо-Фатєєва, О. Кібенко, В. Борисова; За ред. проф. І. Спасибо-Фатєєвої. – Х.: Право, 2007. – 500 с.
48. Корпоративное право: Актуальные проблемы теории и практики / под. общ. ред. В. А. Белова. – М. : Издательство Юрайт, 2009. – 678 с.
49. Кот О. О. Межі здійснення суб'єктивних цивільних прав / О. О. Кот // Вісник Національної академії правових наук України. - 2016. - № 4. - С. 127-137.
50. Кот, О. О. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав: проблеми теорії та судової практики : монографія / О. О. Кот. – Київ : Алерта, 2017. – 492 с.
51. Кохановська О.В. Теоретичні проблеми інформаційних відносин у цивільному праві: Монографія. - К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2006. - 463 с.
52. Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. – К.: Істина, 2005. – 720 с.
53. Лапач В. А.. Система объектов гражданских прав: Теория и судебная практика. — СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс». 2002 — 544 с.
54. Леже Раймон. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход: Монография. — М.: Волтерс Клувер, 2009. — 584 с.
55. Лепех С.М. Спадкування права на вклад у банку/ С. Лепех// Актуальні проблеми приватного права : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч.. 92-й річниці з дня народж. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АН УРСР В.П. Маслова, 28 лют. 2014 р., - Х., 2014. – 376с. – С. 159-161.
56. Луць В. В. Строки (терміни) у механізмі правового регулювання цивільних відносин / В. В. Луць // Приватне право і підприємництво. - 2019. - Вип. 19. - С. 87-92.
57. Луць В. В. Методолгічне значення категорій "строк" і "термін" у цивільному праві України / В. В. Луць // Часопис цивілістики. - 2018. - Вип. 31. - С. 80-88.
58. Мадісон, В. Природа приватного права (до визначення предмета філософії приватного права) [Текст] / В. Мадісон // Приват. право і підприємництво. – 1999. – Вип. 1. – С. 25– 30.
59. Майданик Р.А. Вчення про юридичну методолгію в контексті приватного права України/Право України. 2009. № 1. С.59-67

60. Майданик Р.А. Проблеми довірчих відносин в цивільному праві / Р.А. Майданик. – К. : Київський університет, 2002. – 502 с.
61. Майданик Р.А. Розвиток приватного права України: монографія. К.: Алерта, 2016. 226 с.
62. Майданик, Р. Кваліфікація способів захисту громадянських прав і інтересів судом в Україні: теорія і практика [Текст] / Р. Майданик // Ежегодник українського права : сб. науч. тр. / Нац. акад. прав. наук України ; [отв. за вып. А. В. Петришин]. – Харьков : [Право], 2012. – № 4. – С. 319-353.
63. Майданик, Р. Співвідношення галузей публічного і приватного права [Текст] / Р. Майданик // Юрид. вісн. України. – 2010. – № 13, 14.
64. Макода В. Є. Цивільно-правові аспекти систематизації та удосконалення законодавства у сфері охорони об'єктів інтелектуальної власності / В. Є. Макода, К. С. Борисова // Актуальні проблеми держави і права. - 2010. - Вип. 53. - С. 117-125.
65. Макода В.Є. Правова охорона промислових зразків в Україні. К.: УАБ,2000. 172 с.
66. Мамутов, В. До питання про поняття приватного права [Текст] / В. Мамутов // Вісн. Акад. прав. наук України. – 1999. – № 2. – С. 58–61; Підопригора, О. А. Розмежування і взаємодія публічного і приватного права як методологічна проблема вітчизняного правознавства [Текст] / О. А. Підопригора // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2002. – № 4. – С. 77–86.
67. Маріц Д. О. Строки та терміни в інформаційних правових відносинах / Д. О. Маріц // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». Т. 20 / голов. ред. М. В. Афанасьєва ; МОН України, НУ «ОЮА». – Одеса : Гельветика, 2017. – С. 86-98.
68. Маріц Д. О. Гарантійні строки (терміни) у договорах роздрібної купівлі-продажу: порядок реалізації та проблеми / Д. О. Маріц // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право. - 2011. - № 2. - С. 106-111.
69. Маріц Д. О. Преклюзивні строки в цивільному праві / Д. О. Маріц // Держава та регіони. Сер. : Право. - 2013. - № 3. - С. 67-71
70. Маріц Д.О. Строки і терміни у договорах про реалізацію майна : Монографія. – К.: ВД «Дакор», 2013.- 204 с.
71. Матвійчук В.О. Самозахист речових прав. Держава і право. 2005. Вип. 28. С. 410–415.
72. Методологія в праві: монографія/ І. Безклубий, І. Гриценко, М. Козюбра та ін.; за заг. Ред. І. Безклубого. К.: Грамота, 2017. 658 с.
73. Нечаєва А.М. Самозахист по родинному праву. Государство и право. 2008. № 7. С. 25–31.
74. Оніщенко Н. М. Юридична відповідальність: теоретичний аналіз та практичні виміри / Н. М. Оніщенко // Держава і право. Юрид. і політ. науки : зб. наук. пр. - 2008. - Вип. 42. - С. 3-11.
75. Отраднава, О. О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань [Текст] : Монографія / О. О. Отраднава. - Київ : Юрінком Інтер, 2014. - 328 с.
76. Отраднава, О. О. Вчення про делікти [Текст] : [підрозд. 2.5] / О. О. Отраднава // Правова доктрина України : У 5 т. / Нац. акад. прав. наук України; редкол. В. Я. Тацій [та ін.]. - Х. : Право, 2013. - Т. 3: Доктрина приватного права України. - С. 316-329.
77. Підлубна Т.М. Право на захист цивільних прав та інтересів: монографія. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2010. 128 с. 15.
78. Покровский, И. А. Основные проблемы гражданского права [Текст] / И. А. Покровский. – М. : Статут, 1998. – С. 39–40.
79. Порошук Т.С. Юридична природа самозахисту в цивільному праві. Пробл. цив. права та цив. процесу на сучасному етапі розвитку законодавства: матер. міжвуз.



- курсантської (студентської) наук. конф. (Донецьк, 5 квітня 2002 року). Донецьк, 2002. С. 194–197.
80. Право собственности: актуальные проблемы / отв. ред. В. Н. Литовкин, Е. А. Суханов, В. В. Чубаров; Ин-т законод. и сравнит. правоведения. М.: Статут, 2008. 731 с.
81. Публічна власність: проблеми теорії і практики : монографія / під заг. ред. В.А. Устименка / НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. – Чернігів: Десна Поліграф, 2014. – 308 с.
82. Пучковська, І.Й. Теоретичні проблеми забезпечення зобов'язань : монографія / Ірина Йосипівна Пучковська, Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого.– Харків : Право, 2017.– 469 с.
83. Пушкин, А. А. Некоторые вопросы теории права и государства [Текст] / А. А. Пушкин // Избр. тр. – Харьков : Эспада, 2007. – С. 21–23.
84. Рабінович П.М., Сивий Р.Б. Права людини: критерії «цивілістичності» (у світлі практики Страсбурзького суду) / П.М. Рабінович, Р.Б. Сивий // Вісник Академії правових наук. – 2007. – №4. – С. 19-29.
85. Рабінович, П. М. Приватне й публічне право у природному праві та українському законодавстві [Текст] / П. М. Рабінович // Юрид. Україна. – 2004. – № 6. – С. 26–35.
86. Романюк В. А. Позовна давність у цивільному праві європейських країн / В. А. Романюк // Альманах міжнародного права. - 2017. - Вип. 18. - С. 129-136.
87. Романюк Я. М. Державна реєстрація правочинів: її суть та правове значення / Я. М. Романюк // Вісник Верховного Суду України. - 2010. - № 5. - С. 40-46.
88. Романюк Я. М. Умови та порядок визнання нікчемних правочинів дійсними / Я. М. Романюк // Вісник Верховного Суду України. - 2010. - № 2. - С. 35-40.
89. Романюк Я. М. Гарантії захисту права власності на землю: окремі аспекти застосування ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс] / Я. М. Романюк, О. Майстренко Л. // Вісник Верховного Суду України. - 2014. - № 1. - С. 19-35.
90. Романюк Я. М. Реституція, віндикація, кондикція, відшкодування шкоди: окремі аспекти співвідношення та розмежування [Електронний ресурс] / Я. М. Романюк, Л. О. Майстренко // Вісник Верховного Суду України. - 2014. - № 10. - С. 22-31.
91. Романюк Я.М. Деякі аспекти правового регулювання цивільних правовідносин, пов'язаних із державною реєстрацією правочинів (на прикладі оренди землі) [Електронний ресурс] / Я. М. Романюк, Л. О. Майстренко // Вісник Верховного Суду України. - 2014. - № 2. - С. 28-38.
92. Романюк, Я. М Момент вчинення правочину та його правове значення [Текст] / Я. М. Романюк // Вісник Верховного Суду України. — 2009. — № 8. — С. 36-40.
93. Ромащенко і.о. Зміна та припинення цивільного правовідношення як способи захисту цивільних прав: монографія К.: Алерта, Правова єдність, 2016. 242 с.
94. Сенюта І.Я. Цивільно-правове регулювання відносин у сфері надання медичної допомоги: питання теорії і практики: монографія / І.Я. Сенюта. – Львів : Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2018. - 640 с.
95. Сивий, Р. Б. Приватне (цивільне) право в системі права України [Текст] : монографія / Р. Б. Сивий. – К. : КВІЦ, 2006. 214 с.
96. Симонян Ю. Ю. Корпоративні відносини у командитних товариствах (цивільно-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / ОНЮА, 2010. – 20 с.
97. Сібільов, М. Загальна характеристика сфери приватного права [Текст] / М. Сібільов // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2001. – № 2. – С. 123–134.
98. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручн. / пер. з рос. Х.: Консум, 2004. 656 с.
99. Слипченко, С. А. Оборотоспособность объектов личных неимущественных прав, обеспечивающих социальное бытие физического лица : моногр. / С.А. Слипченко. - Харьков : ФОП Мічуріна Н. А., 2011. - 336 с.

100. Сліпченко С. О. Особисті немайнові правовідносини щодо оборото-здатних об'єктів: монографія / С. А. Сліпченко. – Харків : Діса плюс, 2013. 550 с.
101. Спасибо-Фатєєва І. В. Правова природа корпоративних правовідносин в акціонерних товариствах / І. В. Спасибо-Фатєєва // Вісник Академії правових наук України. – 1998. - № 3. – С. 58–66.
102. Спасибо-Фатєєва І. В. Про питання юридичної сутності управління в сучасних умовах // Проблеми законності. – 2002. – № 53. – С.
103. Спасибо-Фатєєва, І. В. Приватне і публічне право: протистояння та методи його подолання [Текст] / І. В. Спасибо-Фатєєва // Методологія приватного права : зб. наук. пр. ; редкол.: О. Д. Крупчан (голова) та ін. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – С. 24–34.
104. Сравнительное частное право: в 2-х т. Т. I. Основы. Т. II. Договор. Неосновательное обогащение. Деликт / Кетц Х., Цвайгерт К. - М.: Междунар. отношения, 2010. - 728 с.
105. Стефанчук М. О. Щодо визначення сутності та правових наслідків динаміки фізіологічних індивідуалізуючих ознак фізичної особи / М. О. Стефанчук // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Право. - 2015. - Вип. 2. - С. 289-297.
106. Стефанчук Р.О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, особливості здійснення та захисту): монографія/Від. ред. Я.М. Шевченко. – Хмельницький: Вид-во Хмельн. Ун-ту управління та права, 2007. 626 с.
107. Стецюк Л. Л. Способи самозахисту в цивільному праві України: монографія / Л. Л. Стецюк. - Хмельницький : ХмЦНП, 2012. - 241 с.
108. Стецюк Л.Л. До питання законодавчого закріплення самозахисту благ. Університетські наук. записки. 2009. № 1 (29). С. 144–150.
109. Сулейменов М.К. Защита гражданских прав. Избранные труды по гражданскому праву / науч. ред. В.С. Ем. М.: Статут, 2006. 587 с.
110. Сучасні проблеми цивільного права та процесу: навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін. ; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків: Право, 2017.–808 с.
111. Теория обязательства. Юридический и экономический очерк: Перевод с французского / Саватье Р.; Пер. и вступ. ст.: Халфина Р.О. - М.: Прогресс, 1972. - 440 с.
112. Тобота Ю. А. Реалізація принципу справедливості, добросовісності і розумності у цивільних правовідносинах / Ю. А. Тобота // Вісник господарського судочинства. - 2013. - № 4. - С. 147-152.
113. Французский гражданский кодекс / Науч. ред.: Д.Г. Лавров; Пер. с франц.: А.А. Жукова, Г.А. Пашковская. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. – 1101 с.
114. Французский гражданский кодекс. Учебно-практический комментарий - М.: Проспект, 2008. - 752 с.
115. Халабуденко О.А. Будівельне право: деякі методологічні підходи до сфери правової дійсності, яка формується// Будівельне право: проблеми теорії і практики [зб. наук. пр.]. Матеріали Другої наук.-практ. конф., (Київ, 6 грудня 2018 р.) / Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т будівн. і архіт-ри та ін. Київ–Тернопіль: «Економічна думка», 2018. –283 с.
116. Халабуденко О.А. Будівельне право: деякі теоретичні питання, відповіді на які корисні для практики// Будівельне право: теорія та практика містопланування та містобудування. Зб.наук.пр. Вип.IV. За матеріалами Четвертої Міжнародної наук.-практ. конф. «Будівельне право», (Київ, 20 листопада 2020 р.)/ Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т будівн. і архіт-ри та ін. Київ–Тернопіль: «Економічна думка», 2020. 192с.
117. Халабуденко О.А. Имущественные права. Книга 1. Вещное право. Научно-дидактическое пособие. Междунар. независимый ун-т Молдовы. – Кишинев, 2011. – 305 с.

118. Халабуденко О.А. Имущественные права. Книга 2. Обязательственное право. Научно-дидактическое пособие. Междунар. независимый ун-т Молдовы. – Кишинев, 2014. – 488 с.
119. Халабуденко О.А. Квазі-ринковий механізм розподілу органів і тканин людини як мериторних благ//Приватне право в сфері охорони здоров'я: виклики та перспективи (Київські правові читання) Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 17 вересня 2020 року) С. 238-244.
120. Халабуденко О.А. Конструкції деліктної відповідальності виключно за економічну шкоду // Модернізація цивільно-правової відповідальності. Матвеевські цивілістичні читання. Матеріали міжн. Наук.-практ. Конф. Київ, 18 жовт. 2019 р./Р.А. Майданик, Цюра та ін.; відп. Ред. Р.А. Майданик. К., 2019. – 352 с. С. 298-303.
121. Халабуденко О.А. Конструкції квартирних прав у контексті питань, пов'язаних із модернізацією цивільного законодавства України //Часопис цивілістики. Науково-практичний журнал. Випуск 37. Одеса - 2020. С. 62-70.
122. Халабуденко О.А. Конструкції майна, відокремленого з певною правовою метою//Шерешевські читання. Оновлення цивільного кодексу України: концептуальні засади : матер. Всеукр. наук.-практ. конфер. 11 грудня 2020 р. / за заг. ред. д.ю.н., проф. Є.О. Харитонова. Одеса : Фенікс, 2020. 232 с.
123. Халабуденко О.А. Метаморфози концепту права власності на землю в контексті політик просторового планування (методологічний аспект)// Будівельне право: проблеми теорії і практики [зб. наук. пр.]. Вип. III. Матеріали Третьої наук.-практ. конф., (Київ, 4 грудня 2019 р.)/ Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т будівн. і архіт-ри та ін. Київ-Тернопіль: «Бескиди», 2019. В 2-х ч. Ч. 1. 231 с. С. 62-66.
124. Халабуденко О.А. Несумлінне вторгнення в чужі договірні відносини: деякі теоретичні та практичні аспекти// Дев'яті юридичні диспути з актуальних проблем приватного права, присвячені пам'яті Єв.В. Васьковського. Одеса, 2019. – 412 с. С. 74-79.
125. Халабуденко О.А. О нормах права вообще и нормах гражданского права в частности: некоторые методологические замечания// Держава і право: Збірник наукових праць. Серія Юридичні науки. Випуск 74 /Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К.: Вид-во «Юридична думка», 2016. – 470 с. С. 227-246.
126. Халабуденко О.А. Речі і речові права: від римського права до сучасного праворозуміння// Матеріали Київських правових читань. Київ, 22 березня 2019 року / Р. А. Майданик, Я. М. Романюк та ін.; відп. ред. Р. А. Майданик. К.: Алерта, 2019. 266 с.
127. Харитонов Є.О. Приватне право як концепт:пошук парадигми: монографія/Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2014. 804 с.
128. Харченко Г. Г. Речові права : монографія / Г. Г. Харченко. – Київ: Юрінком Інтер, 2015. – 432 с.
129. Харьковская цивилистическая школа: объекты гражданских прав: монография / под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков: Право, 2015. 720 с.
130. Харьковская цивилистическая школа: право собственности : монография / под ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. – Харьков : Право, 2012. – 424 с.
131. Харьковская цивилистическая школа: право собственности: монография/под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. — Харьков: Право, 2012. — 424 с.
132. Харьковская цивилистическая школа: грани наследственного права [Текст] : монография / под ред. И. В. Спасибо-Фатеевой ; Нац. юрид. ун-т им. Ярослава Мудрого. - . - Харьков : Право, 2016. - . - 608 с.
133. Харьковская цивилистическая школа: защита субъективных гражданских прав и интересов [Текст] : монография / Нац. юрид. ун-т им. Ярослава Мудрого ; под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. - . - Харьков : Право, 2014. - . - 672 с.

134. Харьковская цивилистическая школа: о договоре [Текст] : монография / под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. - . - Харьков : Право, 2017. - . - 576 с.
135. Харьковская цивилистическая школа: объекты гражданских прав [Текст] : монография / под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой ; Нац. юрид. ун-т им. Ярослава Мудрого. - . - Харьков : Право, 2015. - . - 720 с.
136. Харьковская цивилистическая школа: осуществление и защита права интеллектуальной собственности [Текст] : монография / под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. - . - Харьков : Право, 2018. - . - 696 с.
137. Шелест М. В. Держава як юридична особа публічного права: стан проблеми / М. В. Шелест // Форум права. - 2009. - № 3. - С. 677-685.
138. Шимон С. І. Теорія майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин : монографія / С. І. Шимон. — К.: Юрінком Інтер, 2014 р. — 664 с.
139. Щербина В. С. Господарське право: підручник / В. С. Щербина. — 6-те вид., перероб. і допов. — К. : Юрінком Інтер, 2013. — 640 с.
140. Щербина, В. С. Суб'єкти господарського права: монографія / В. С. Щербина. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 264 с.
141. Юркевич Ю. М. Договірні форми об'єднань фізичних та юридичних осіб у цивільному праві України : монографія / Ю. М. Юркевич. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 410 с.
142. Ярема А.Г. Система способів захисту цивільних прав судом // Вісник Верховного Суду України. – 2009. - № 12 (112). – С. 34-39.
143. Яроцький В. Л. Цінні папери в механізмі правового регулювання майнових відносин (основи інструментальної концепції): Монографія. – Х.: Право, 2006. – 544 с.
144. Яроцький В.Л. Самозахист як правовий засіб захисту речових прав. Вісн. Нац. ун-ту «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2014. № 1 (16). С. 160–170.
145. Яроцький В.Л. Характеристика самозахисту речових прав як різновиду правомірних дій. Форум права. 2013. № 4. С. 466–473.

### **Інформаційні ресурси**

1. Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. Сторінка кафедри політичних наук і права. Дисципліна «Конституційне право України». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=1281>.
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.kiev.ua/>
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
4. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: <http://europa.eu/>
5. Комп'ютерна правова система ЛІГА: ЗАКОН. URL: <https://ips.ligazakon.net/>.